

AKTUALNO Vprašanje

Tudi to zimo, 11. januarja, ob obletnici velike bitke v Dražgošah, bodo tam organizirali tradicionalno tekmovanje »Po stezah partizanske Jelovice« oziroma partizanski pohod, kolikor snežne razmere ne bodo ugodne za smučarsko tekmovanje.

Za letošnje tekme ne bodo sprejemali ekip iz okrajnih in republiških organizacij, marveč iz osnovnih oziroma največ občinskih organizacij. Tako bodo preprečili, da bi v posameznih sestavah nastopali samo prvaki in tako odbili udeležbo številnih drugih tekmovalcev.

Da bi se tekmovanje ne zavleklo preveč, so omejili število udeležencev. Za tek patrol je določeno samo 38 ekip po

DRAŽGOŠE

cirje, enote JLA, LM, organizacije ZB, mladine in celo lovc in gozdarji, ki namenljajo poslati na tekmovanje 2 ekipi. Celotno zanimiva točka tekmovanja bo tek prvakov, kjer bo sodelovalo 16 članov in mladincev zveznega razreda. Za slalom pa se pripravlja 40 tekmovalcev. V patrolnem teku in v slalomu bodo sodelovali samo tekmovalci z Gorenjske.

Da bi dražgoške vsakokratne, tradicionalne prireditve dostojno spominjale na velik zgodovinski dogodek na našem področju, niso dovolj samo kvalitetne smučarske prireditve. Treba je množične udeležbe. Zato so predvideni posebni pohodi iz Kranja, Jesenic in Bleda, Bohinja, Radovljice in Kropce ter iz Škofje Loke.

Aktualna naloga vseh organizacij ZB je, pripraviti te pohode, da bodo množični, zanimivi in bodo hkrati spominjali na partizanske pohode. Prav tako je naloga vseh organizacij v večjih delovnih kolektivih, da pripravijo delavstvo za čim večji obisk teh pomembnih prireditv.

K. M.

AKTUALNO Vprašanje



Park »Svoboda« v Kranju že nekaj dni preurejajo. — Otroci pa so nestrpnji, ker bi se že radi pogovorili z Dedkom mrazom

GLAS GORENJSKE

GLASILLO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNIH LJUDI ZA GORENJSKO

LETNO XI, ST. 97 — CENA DIN 10.—

KRANJ, 19. DECEMBRA 1958

Pred Dnevom JLA

NA JESENICAH

Razaovor v Klubu gospodarstvenikov v Kranju Koristna izmenjava izkušenj

in drugih problemih so odgovarjali: Dušan Horjak, direktor Tiškanine v Kranju, ing. Matevž Hafner, direktor jeseniške železarne in Valentin Marinko, direktor podjetja »Veriga« v Lescah

Na nekatera najvažnejša vprašanja o družbenem standardu, delitvi sredstev, zaposlovanju

Klub gospodarstvenikov v Kranju, ki je to jesen že organiziral nekaj uspehl predavanj in drugih posvetovanj o različnih vprašanjih, je v sredo, 17. decembra pripravil tudi zanimiv debatni večer. V glavnih vprašanjih, na katera so odgovarjali predstavniki treh večjih podjetij različne dejavnosti, so bili zajeti bistveni problemi o katerih razpravljajo v delovnih kolektivih. Zanimanje za izkušnje teh kolektivov je privabilo v klub precej poslušalcev iz gospodarskih organizacij z vse Gorenjsko.

ZA NAGRAJEVANJE DELAVSTVA SE NI ENOTNEGA MERILA

To so ugotovljali pri odgovoru na vprašanje po kakšnih vidikih misioni formirati sredstva za osebne dohode, da bi bili v skladu s proizvodnimi uspehi tako v prihodnjem kot tudi v bodočih letih.

Nagradjevanje po enoti proizvoda, o čemer se danes precej govorja (Nadaljevanje na 3. strani)

ljenov letno. Od tega predvidevajo kakih 70 odstotkov za družbeni standard.

Tudi na Jesenicah bodo v prihodnjem letu dali za družbeni standard približno 63 odstotkov čistega dohodka. Tam izdelujejo 15-letni perspektivni plan, ki predvideva, da bodo dali veliko sredstev za gradnjo stanovanj in drugih komunalnih naprav. Ze prihodnje leto bo šlo kakih 300 milijonov pretežno za stanovanja. V naslednjih letih pa se bo ta vsota dvignila na 400 milijonov dinarjev letno. Stanovanjski oziroma komunalni problemi so po mnenju ing. Hafnerja najbolj pereči prav na Jesenicah.

KAKIH 70 ODSTOTKOV ZA DRUŽBENI STANDARD

Tako približno naj bi izgledala delitev sredstev na skladu v podjetju Tiškanina v prihodnjih letih. Po planu bi tam ostalo v prihodnjih treh letih (1959, 1960, 1961) kakih 637 milijonov dinarjev čisto-ga dohodka, se pravi kakih 212 mi-

lionov letno. Od tega predvidevajo kakih 70 odstotkov za družbeni standard.

Tudi na Jesenicah bodo v prihodnjem letu dali za družbeni standard približno 63 odstotkov čistega dohodka. Tam izdelujejo 15-letni perspektivni plan, ki predvideva, da bodo dali veliko sredstev za gradnjo stanovanj in drugih komunalnih naprav. Ze prihodnje leto bo šlo kakih 300 milijonov pretežno za stanovanja. V naslednjih letih pa se bo ta vsota dvignila na 400 milijonov dinarjev letno. Stanovanjski oziroma komunalni problemi so po mnenju ing. Hafnerja najbolj pereči prav na Jesenicah.

Kranj, 18. decembra,

Včeraj popoldne je bila v Kranju seja predsedstva Okrajnega odbora SZDL. Na seji so razpravljali o problemih socialnega skrbstva in varstva v kranjskem okraju.

Socialna struktura gorenjskega prebivalstva se naglo spreminja. Trenutno je na Gorenjskem le še 21 odstotkov kmečkega prebivalstva, 79 % ljudi pa se ukvarja z drugimi poklici. Predvsem so to industrijski delavci. Nagel porast industrijskih mest je seveda povzročil kopico nerešenih socialnih problemov, ki so pogosto zelo pereči. Osnovni problem je vsekakor pomanjkanje stanovanj. Spričo slabih stanovanjskih razmer nastajajo različni socialni problemi: razdori v družinah, alkoholizem itd. V prihodnjih letih bo prav zato morala biti osnovna skrb gospodarskih organizacij in občin — zgraditi čimveč novih stanovanj.

Razdeljevanje podpor (enkralnih in stalnih) doslej v okraju še ni povsem urejeno. Podpore dajejo različne ustanove. Tudi nekatere gospodarske organizacije (n. pr. Iskra) dajejo enkratne socialne podpore svojim bivšim delavcem. Zato se primeri, da večkrat kdo dobri kar po več podpor hrati, medtem ko na drugi strani nekateri ostanejo brez njih.

V prihodnje bo treba iz sredstev za negospodarske investicije oddovojiti tudi večji del za ureditev

Po glasovanju volivcev v gorenjevaški in cerkljanski občini

Priprave za združitev

Bo republiška ljudska skupščina odbri te združitev? - V januarju volitve novih odbornikov - V teku so kadrovske in organizacijske priprave

Volivci gorenjevaške in cerkljanske občine so nedavno izglasovali združitev z občino Škofja Loka oziroma Kranj. To željo je volivcem odobril tudi OLO. Če bo te združitve potrdila tudi republiška skupščina na svojem prihodnjem zasedanju, bo združitev pravnomočna.

Priprave za združitev pa so že katerih so se predstavniki občin v toku. V Škofji Luki so imeli že zainteresiranih občin pogovorili o praktičnih nalogah združitve.

V Kranju so se prav tako sestali predstavniki občinstva, političnih in družbenih organizacij z občin občin in se zmenili, kako naj bi potekala združitev. Na delu je že kadrovska komisija in komisija za prevzem poslov, ki se bavi z vskrivljanjem predpisov, statuta in drugih upravnih poslov. Prav tako že posluje komisija za prevzem arhiva iz sedanja cerkljanske občine.

Ko bo združitev uradno potrjena, bodo začeli s pripravami na volitve novega občinskega odbora. Značilno je, da bodo zlasti na področju sedanja cerkljanske občine dokajno spremembe v številu odbornikov. Na področju Kranja, kot predvidevajo, ne bodo nove volitve. Volivci sedanje občine Cerklje pa bodo morali voliti nove predstavnike v organe Občine Kranj, toda veliko manj, kot so jih imeli doseg. Od skupno 42 odbornikov, kolikor jih je sedaj v občini Cerklje, bodo, bodo po novem kluču imeli pravico voliti samo 7, in sicer 5 za občinski zbor in 2 v zbor proizvajalcev. Tolikot namreč določa kluč za volitve odbornikov v kranjski občini, kar je posledica velike razlike med temi dvema področji tako po številu prebivalstva kot tudi po ekonomski moči. Če bi po hoteli sprejeti kluč cerkljanske občine, bi imeli v občinskem odboru več kot 700 odbornikov, kar presega okvire malone slahernega parlamenta.

Kratki s prenosom poslov na občino Kranj pa pripravljajo načrti, da bodo na področju občine Cerklje še bolj utrdili in osposobili krajevne odbore, uredili sposoben krajevni urad v Cerkljah in okreplili druge samoupravne organizacije in društva. Mnogi dosedanji odborniki bodo v raznih organizacijah in krajevnih odborih lahko mnogo koristili s pridobljenimi izkušnjami v delu občinskega odbora in tako prispevali k utrjevanju ljudske samouprave.

K. M.

NAPREDER JE NESPOREN, a je še vedno kopica nerešenih socialnovarstvenih problemov

Kranj, 18. decembra,

Včeraj popoldne je bila v Kranju seja predsedstva Okrajnega odbora SZDL. Na seji so razpravljali o problemih socialnega skrbstva in varstva v kranjskem okraju.

Socialna struktura gorenjskega prebivalstva se naglo spreminja. Trenutno je na Gorenjskem le še 21 odstotkov kmečkega prebivalstva, 79 % ljudi pa se ukvarja z drugimi poklici. Predvsem so to industrijski delavci. Nagel porast industrijskih mest je seveda povzročil kopico nerešenih socialnih problemov, ki so pogosto zelo pereči. Osnovni problem je vsekakor pomanjkanje stanovanj. Spričo slabih stanovanjskih razmer nastajajo različni socialni problemi: razdori v družinah, alkoholizem itd. V prihodnjih letih bo prav zato morala biti osnovna skrb gospodarskih organizacij in občin — zgraditi čimveč novih stanovanj.

Razdeljevanje podpor (enkralnih in stalnih) doslej v okraju še ni povsem urejeno. Podpore dajejo različne ustanove. Tudi nekatere gospodarske organizacije (n. pr. Iskra) dajejo enkratne socialne podpore svojim bivšim delavcem. Zato se primeri, da večkrat kdo dobri kar po več podpor hrati, medtem ko na drugi strani nekateri ostanejo brez njih.

V prihodnje bo treba iz sredstev za negospodarske investicije oddovojiti tudi večji del za ureditev

Živiljenjski pogoji

GLAVNA TEMA NA SINDIKALNIH OBČINIH ZBORIH

V zadnjih 14 dneh je bilo na področju občine Kranj 79 občin zborov sindikalnih organizacij. Samo 5 manjših sindikalnih podružnic še pripravljajo občine zbor.

Kot kažejo poročila so na občinah zborov največ razpravljali o prehrani, stanovanjih, prevozih in drugih vprašanjih, ki župljajo delavce. Prav tako so delavci mnogo govorili o delovnih pogojih, o produktivnosti, o tarifni politiki in drugih vprašanjih. Občinski sindikalni svet bo po končanih občinah zborov proučil glavne probleme in jih skušal reševati v sodelovanju z drugimi občinskim organizacijam.

K. M.



Foto: F. Perdan

TE DNI PO SVETU

V Beograd je prispela v ponedeljek poljska delegacija, ki bo sodelovala na II. zasedanju jugoslovansko-poljskega odbora za gospodarsko sodelovanje. Vodi je podpredsednik poljske vlade Piotr Jaroszewicz. Jugoslovanska delegacija v odboru, ki je začela zasedati v torek, vodi Mijalko Todorović.

Na pobudo jugoslovenskih študentov v Franciji so v Parizu ustanovili Jugoslovenski akademski klub, katerega naloga bo, da zbere v svojem krougu vse jugoslovanske študente in strokovnjake, ki študirajo in se izpolnjujejo v Franciji. Francoske oblasti so v ustavovitev kluba privolile.

Okrog 130.000 japonskih rudarjev je začelo v ponedeljek stavkti. Rudarji zahtevajo, da jim ob koncu leta izplačajo posebne nagrade.

Uprava letalske družbe Eastern Air Lines in sindikat letalcev na Floridi sta sčinili dosegla sporazum o zvijanju medz in zboljšanju delovnih pogojev, tako da se bo, kakor kaže, stavka nad 6000 mehanikov in pilotov te družbe po 20 dneh zaključila. Zaradi te stavke je moralna družba 24. novembra ustaviti promet na vseh svojih progah.

Namestnik predsednika vlade LR Kitajske in zunanjji minister Čen Ji je v torek obvestil tuje diplome v Pekingu o sklepu CK KP Kitajske, da bo predsednik Mao Ce Tung odložil posle predsednika republike in da ostane samo še na položaju predsednika CK KP Kitajske. Sklep ni povsem neprizakovani, marveč je plod daljših razprav in priprav. Njegov glavni namen je omogočiti predsedniku Mao Ce Tungu, da se še v večjo vremenu posveti partitskemu in državnemu poslu.

Sovjetsko letalo »Li-2« je v noči od ponedeljka na torek rešilo štiri belgijske polarne raziskovalce, katerih letalo se je razbilo na Antarktiki. Opazili so jih iz zraka in jih potem prepeljali na belgijsko antarktično postajo.

Japonsko zunanjino ministrstvo je objavilo, da bodo Američani izpustili 264 japonskih vojnih zločincev, ki jih je ameriško vojaško sodišče obseglo za zločine v drugi svetovni vojni. Izpustili jih bodo iz ječe Sugamo pri Tokiu.

Indonezijski zunanjini minister Subandrio je izjavil, da je britanska vlada privolila v dobavo vojnih ladij Indoneziji.

Generalni sekretar OZN Dag Hammarskjöld je v četrtek odpotoval iz New Yorka na Svedsko, obiskal bo tudi dežele na Blížnjem vzhodu in v Afriki. Obiskati namerava tudi Adis Abebo, kjer bo prisostvoval začetku prvega zasedanja Ekonomike komisije OZN za Afriko. Hammarskjöld bo obiskal tudi Somalijo, Izrael, Jordanijo, ZAR in Libijo.

V neki veleblagovnici v Bogoti (Kolumbija) je v sredo izbruhnil požar, v katerem je izgubilo življenje okrog sto ljudi, okrog petdeset pa je bilo ranjenih. Ogenj je povzročila eksplozija električne žarnice na okrašeni jelki. Predsednik republike Camargo je odredil splošno narodno žalovanje.

Alžirski borce so v času od 9. do 12. decembra napadli 18 naselij v Alžiriji. Zapletli so se v sedem spopadov s francoskimi oddelki in trikrat napadli francoske čete na pohod. Na francoski strani je padlo 418 ljudi, 118 pa je bilo ranjenih. — Alžirci so tudi sestrelili štiri francoske letala, vrgli v zrak dva vlaka, uničili 22 oklopnih vozil in zaplenili 94 lahkih topov. 52 francoski vojakov, med njimi 37 legionarjev, je prešlo na alžirsko stran.

IZDAJA ČP »GORENSKI TISK« / UREJUJE UREDNIŠKI ODBOR / DIREKTOR IN ODGOVORNİ UREDNIK SLAVKO BEZNIK / TELEFON UREDNIŠTVA ST. 397 — UPRAVE ST. 475 — TEKOČI RAČUN PRI KOMUNALNI BANKI V KRAJNU 607-70-1-135 / IZHAJA OB PONEDELJ. KIH IN PETKIH / LETNA NAROČNINA 600 DINARJEV, MESECNA NAROČNINA 50 DINARJEV

obrazzi in pojavi

Izgubila sem listnico . . .

Izgubila sem listnico. Poštenega najdritelja prosim, naj mi vrne dokumente, denar pa si lahko obdrži . . .

Mnogokrat se pripeti kaj takega, neštetokrat, vsak dan bereš tak bladen, posloven poziv.

Izmaznila se je pač iz usnjene ali najlonške torbice in je mimogrede združnila na tla. V njej so bile legitimacije, potrdila, pismo morda ali dokument — in pa denar. Petsto . . . jesto . . . tisoč, morda dva . . . več . . .

Nekdo jo je pobral. Morda človek, ki bo v najboljšem primeru zmetal legitimacije in potrdila v peč, denar preložil v svojo listnico, napdeno pa — če ni dosti vredna — uničil, da ga ne izda, ali pa prodal, če je bila vredna tega. Ali pa bo listine morda izkoristil, morda podlo . . . Morda je iz potrdila razbral, kako silno mučno ji bo brez nje, brez tistega potrdila o . . . gotovo je spoznal iz pisma, s kakšnim blatom jo lahko obrizga, če ga podlo izkoristi . . . Ah, vsaj papirje naj vrne! Naj ima denar! Še dodala bi nekaj. Čeprav . . .

In zdaj? Bi objavila v časopisu? Če mu! Saj ima naslov v legitimacijah, na pismih; lahko bo vrnili, če mu je do tega. Če nima namena vrnil, se je bo škodljivo smejel . . . toda vrečo! Navada je že taka in pa . . . človek si misli, da je do kraja storil svojo dolžnost sam nasproti sebi v taki zadevi . . . in razen tega obvestil najdritelja, da ni denar lahko obdrži, čeprav . . .

Prijatelj, ki si se sklonil in pobral

listnico, ali si bral poziv? Si bral tisto o poštem najdritelju, ki si labko denar obdrži? In če si bral, ali si bral res tako, kot je napisano? Si čutil, kaj tisti bladni, posloven poziv v resnicu boče od tebe? Si prebral tudi tisto, česar ti mrtvačka ne pove?

Beriva je enkrat, prijatelj! Morda razbereš tudi tisto, kar si morda prezrl, ko si preteval najdeni denar. Berival . . .

Izgubila sem listnico . . .

Večer za večerom sem sedala na kolo in hitela v ledeno mrzlo noč. Prav nekje na spodnjem koncu steklene cevke se je ustavljal srebrna nitka. Potne stave na orosnem čelu so skoro sproti ledenele . . . Večer za večerom . . . v dež, sneg, v ledeni pisi; od premičene oblike je curhalo. Sreč se je dolgo potem ni umirilo, niti ne povedati. Sram me je bilo, kot da sem že stald za brnečim strojem in v kolnih je včasih zbadalo kot da je v njih tisoč štvanik . . .

... denar pa si lahko obdrži . . .

Izgubila sem listnico . . .

Marjanca nujno potrebuje plači za žolo. Bolebna je in tako rado jo zebre. Tisti trije moji robavski doma bodo že že potrpli. Ni jim je treba iz gorke sobe v žolo . . . Varčevala sem, tako sem varčevala! Kako počasi vendar načršla vstopica, če varčuje en sam. Pretevala sem in nisem mogla verjeti, da je ni dovolj. In ko se je nazadnje le nateklo, sem nujno vtaknila listnico v torbico in odhitela v trgovino, da kupim tisto rjavkasto blago za plišček, ki ga z Marjanco

LJUDJE IN DOGODKI

Berlinska kriza rešuje
enotnost Zahodanaša
kronika

V Beograd je prispela v ponedeljek poljska delegacija, ki bo sodelovala na II. zasedanju jugoslovansko-poljskega odbora za gospodarsko sodelovanje. Vodi je podpredsednik poljske vlade Piotr Jaroszewicz. Jugoslovanska delegacija v odboru, ki je začela zasedati v torek, vodi Mijalko Todorović.

Na pobudo jugoslovenskih študentov v Franciji so v Parizu ustanovili Jugoslovenski akademski klub, katerega naloga bo, da zbere v svojem krougu vse jugoslovanske študente in strokovnjake, ki študirajo in se izpolnjujejo v Franciji. Francoske oblasti so v ustavovitev kluba privolile.

Okrog 130.000 japonskih rudarjev je začelo v ponedeljek stavkti. Rudarji zahtevajo, da jim ob koncu leta izplačajo posebne nagrade.

Uprava letalske družbe Eastern Air Lines in sindikat letalcev na Floridi sta sčinili dosegla sporazum o zvijanju medz in zboljšanju delovnih pogojev, tako da se bo, kakor kaže, stavka nad 6000 mehanikov in pilotov te družbe po 20 dneh zaključila. Zaradi te stavke je moralna družba 24. novembra ustaviti promet na vseh svojih progah.

Namestnik predsednika vlade LR Kitajske in zunanjji minister Čen Ji je v torek obvestil tuje diplome v Pekingu o sklepu CK KP Kitajske, da bo predsednik Mao Ce Tung odložil posle predsednika republike in da ostane samo še na položaju predsednika CK KP Kitajske. Sklep ni povsem neprizakovani, marveč je plod daljših razprav in priprav. Njegov glavni namen je omogočiti predsedniku Mao Ce Tungu, da se še v večjo vremenu posveti partitskemu in državnemu poslu.

Sovjetsko letalo »Li-2« je v noči od ponedeljka na torek rešilo štiri belgijske polarne raziskovalce, katerih letalo se je razbilo na Antarktiki. Opazili so jih iz zraka in jih potem prepeljali na belgijsko antarktično postajo.

Japonsko zunanjino ministrstvo je objavilo, da bodo Američani izpustili 264 japonskih vojnih zločincev, ki jih je ameriško vojaško sodišče obseglo za zločine v drugi svetovni vojni. Izpustili jih bodo iz ječe Sugamo pri Tokiu.

Indonezijski zunanjini minister Subandrio je izjavil, da je britanska vlada privolila v dobavo vojnih ladij Indoneziji.

Generalni sekretar OZN Dag Hammarskjöld je v četrtek odpotoval iz New Yorka na Svedsko, obiskal bo tudi dežele na Blížnjem vzhodu in v Afriki. Obiskati namerava tudi Adis Abebo, kjer bo prisostvoval začetku prvega zasedanja Ekonomike komisije OZN za Afriko. Hammarskjöld bo obiskal tudi Somalijo, Izrael, Jordanijo, ZAR in Libijo.

V neki veleblagovnici v Bogoti (Kolumbija) je v sredo izbruhnil požar, v katerem je izgubilo življenje okrog sto ljudi, okrog petdeset pa je bilo ranjenih. Ogenj je povzročila eksplozija električne žarnice na okrašeni jelki. Predsednik republike Camargo je odredil splošno narodno žalovanje.

Alžirski borce so v času od 9. do 12. decembra napadli 18 naselij v Alžiriji. Zapletli so se v sedem spopadov s francoskimi oddelki in trikrat napadli francoske čete na pohod. Na francoski strani je padlo 418 ljudi, 118 pa je bilo ranjenih. — Alžirci so tudi sestrelili štiri francoske letala, vrgli v zrak dva vlaka, uničili 22 oklopnih vozil in zaplenili 94 lahkih topov. 52 francoski vojakov, med njimi 37 legionarjev, je prešlo na alžirsko stran.

IZDAJA ČP »GORENSKI TISK« / UREJUJE UREDNIŠKI ODBOR / DIREKTOR IN ODGOVORNİ UREDNIK SLAVKO BEZNIK / TELEFON UREDNIŠTVA ST. 397 — UPRAVE ST. 475 — TEKOČI RAČUN PRI KOMUNALNI BANKI V KRAJNU 607-70-1-135 / IZHAJA OB PONEDELJ. KIH IN PETKIH / LETNA NAROČNINA 600 DINARJEV, MESECNA NAROČNINA 50 DINARJEV

obrazzi in pojavi

Izgubila sem listnico . . .

Izgubila sem listnico. Poštenega najdritelja prosim, naj mi vrne dokumente, denar pa si lahko obdrži . . .

Mnogokrat se pripeti kaj takega, neštetokrat, vsak dan bereš tak bladen, posloven poziv.

Izmaznila se je pač iz usnjene ali najlonške torbice in je mimogrede združnila na tla. V njej so bile legitimacije, potrdila, pismo morda ali dokument — in pa denar. Petsto . . . jesto . . . tisoč, morda dva . . . več . . .

Nekdo jo je pobral. Morda človek, ki bo v najboljšem primeru zmetal legitimacije in potrdila v peč, denar preložil v svojo listnico, napdeno pa — če ni dosti vredna — uničil, da ga ne izda, ali pa prodal, če je bila vredna tega. Ali pa bo listine morda izkoristil, morda podlo . . .

Morda je iz potrdila razbral, kako silno mučno ji bo brez nje, brez tistega potrdila o . . . gotovo je spoznal iz pisma, s kakšnim blatom jo lahko obrizga, če ga podlo izkoristi . . . Ah, vsaj papirje naj vrne! Naj ima denar! Še dodala bi nekaj. Čeprav . . .

Prijatelj, ki si se sklonil in pobral

listnico, ali si bral poziv? Si bral tisto o poštem najdritelju, ki si labko denar obdrži? In če si bral, ali si bral res tako, kot je napisano? Si čutil, kaj tisti bladni, posloven poziv v resnicu boče od tebe? Si prebral tudi tisto, česar ti mrtvačka ne pove?

Beriva je enkrat, prijatelj! Morda razbereš tudi tisto, kar si morda prezrl, ko si preteval najdeni denar. Berival . . .

Izgubila sem listnico . . .

Večer za večerom sem sedala na kolo in hitela v ledeno mrzlo noč. Prav nekje na spodnjem koncu steklene cevke se je ustavljal srebrna nitka. Potne stave na orosnem čelu so skoro sproti ledenele . . . Večer za večerom . . . v dež, sneg, v ledeni pisi; od premičene oblike je curhalo. Sreč se je dolgo potem ni umirilo, niti ne povedati. Sram me je bilo, kot da sem že stald za brnečim strojem in v kolnih je včasih zbadalo kot da je v njih tisoč štvanik . . .

... denar pa si lahko obdrži . . .

Izgubila sem listnico . . .

Marjanca nujno potrebuje plači za žolo. Bolebna je in tako rado jo zebre. Tisti trije moji robavski doma bodo že že potrpli. Ni jim je treba iz gorke sobe v žolo . . . Varčevala sem, tako sem varčevala! Kako počasi vendar načršla vstopica, če varčuje en sam. Pretevala sem in nisem mogla verjeti, da je ni dovolj. In ko se je nazadnje le nateklo, sem nujno vtaknila listnico v torbico in odhitela v trgovino, da kupim tisto rjavkasto blago za plišček, ki ga z Marjanco

tako dobro poznava. Kolikrat je prišla Marjanca k meni, češ: se je iz izložbi. Saj se je bilo vendar treba batiti, da naenkrat ne izgine izza stekla in ko bi z Marjanco vstopili ter vprašali, bi nama prodajalka obžalovala dejala: »Oh, ikoda, dopoldne smo ga prodali . . .

Naglo sem stekla proti trgovini, nagni sem se že mimogrede ozrla v izložbo in videla, da je najmo blago že v kotičku in nato sem segla v torbico. Sreč se je stisnilo, noga je klečnila . . . Še enkrat sem pogledala in zastopala, da se je moški, ki me je prehitel, začudeno ozrl vame. Šimlo mi je v glavo: morda je pa onašel? . . . Nisem upala vprašati, niti ne povedati. Sram me je bilo, kot da sem zločinka, ker sem detetu izgubila denar . . . Sram me je bilo svoje lastne nesreče . . . Ihet sem se vrnila, bridko sva se razjokala z Marjanco . . .

... denar pa si lahko obdrži . . .

Izgubila sem listnico . . .

»Vse leto sem bila na Golniku, zdaj poskušam spet delati — seveda le po štiri ure na dan in še to s težavo. Krepke, izdatne brane potrebuju, tople oblike manika . . . zasluzek je picel . . .

... denar pa si lahko obdrži . . .

Kajne, prijatelj, da doslej nisi vsega prebral, kadar si prebirat »male oglase«?

Kolikokrat se pripeti kaj takega, neštetokrat, vsak dan bereš tak bladen, posloven poziv — in vsak ima svojo zgodbo . . .

Sovjetski predlog o odpravi okupacijskega položaja Berlina so zdaj na Zahodu zavrnili. Najprej so to storili zunanjii ministri ZDA, Velike Britanije, Francije in Zahodne Nemčije, zdaj pa so isto sklenili tudi ministrji zunanjih zadev 15 držav

Razgovor v Klubu gospodarstvenikov v Kranju

Koristna izmenjava izkušenj

(Nadaljevanje z 1. strani)

Vor, je v tekstilni stroki težavno. Zlasti v Tiskanini, kot je povedal direktor tega podjetja, ker proizvodnja ni serijska. Ni točnega mera, po katerem bi se našel skupni koeficient nagrajevanja po enoti proizvoda. Podobno mišljenje je tudi v Zelezarni na Jesenicah in v Tovarni verig. Tudi za produktivnost, o čemer mnogo govorimo, ni še danes enotnega mera. Tako je ugotavljal ing. Hafner. To dela težave pri iskanju pravičnih meril za nagrajevanje.

NA JESENICAH LETNO 200 STANOVANJ

Na tretje vprašanje o konkretnih ukrepih za povečanje družbenega standarda so vprašani povedali nekaj zanimivih podatkov. Kolektiv Tiskanini bo z novimi stanovanji pri Vodovodnem stolpu in drugod zadostil v prihodnjih letih kaže 90 odstotkov vseh stanovanjskih potreb. Razen stanovanj bodo gradili tudi samski dom v Stražišču, kjer bo tudi kuhinja in menza, zavetništvo itd. Hkrati bodo uredili tudi ambulanto, menzo in druge potrebne prostore v podjetju ter počitniški dom v Poreču.

Na Jesenicah bodo letno zgradili povprečno po 200 stanovanj. To je zelo veliko, toda prošenj za stanovanja imajo tam 1700. Tako bo do leta 1961 zadoščeno le polovici prislicev. To bo sicer zelo olajšalo problem, ker v mnogih primerih bodo prislici postigli manjša stanovanja za manj številne družine, toda problem je ne bo rešen. V naslednjem planškem obdobju, po letu 1961, misijo tam zgraditi tudi moderno »Tovarno hrane«, ki bi pripravljala obroke za menze, izdajala hrano na dom in tako izboljšala družbeno prehrano.

Hkrati pa nočjo zanemariti delavca pri delu. To je često še najnešće kot stanovanje za posameznika. V zelezarni delavci malone nimajo kje malicati, kje se umivati.

in kopati. To je tudi nujno urediti. V Verigi pa tako nameravajo, razen 8 stanovanj letno, zgraditi tudi trgovski lokal in objekt za topli obrok hrane v podjetju.

VEČ DELAVCEV,
MANJSA PLACA

O zaposlovanju novih delavcev in povečanju storilnosti dela v prihodnjih letih so se vprašani izrazili, da nimajo predvidene za posete novih delavcev oziroma povečanje delovne sile. Edino v Verigi predvidevajo povečanje za posete za 1,5%. Pri tem so govorili o sedanjem administrativnem ukrepu proti zaposlovanju novih delavcev.

Je ta ukrep dosegel namen, se zdi umesten ali imajo boljše predloge? Tako se je nekako glasilo dopolnilno vprašanje tovarnika Veriga, ki je vodil razgovor. Ukrep je bil pozitiven. Pod pritiskom so v Tiskanini kot v Zelezarni našli notranjo rezervo delavcev. Vendar so menili, da bi bil lahkotna ukrep le boljši, če bi stimulirala kolektiv k temu, da ne bi sprejemali novih delavcev. To misel je izrazil predvsem ing. Hafner. Sprejemanje novih delavcev naj bi se odrazilo v zmanjšanju prejemkov ostalim. Ce bi se v taki luči obravnavala potreba po novih delavcih pred delavskim svetom in drugimi organi v podjetju, bi se marsikje našle došle neodkritne notranje rezerve. Taka je bila osnovna misel, ki je v načelu dobra in bi jo kazalo le pripraviti za stvarno uresničevanje.

Pri naslednjih vprašanjih so v glavnem povedali, da je produktivnost raho raste, vzporedno z izboljšanjem organizacije dela, da je potrebno posvetiti več skrb za strokovno usposabljanje delavstva in da imajo v zadnjem času vedno večjo oporo pri uresničevanju raznih vprašanj tudi od družbenih in političnih organizacij.

K. M.

Ob občinskem prazniku v Škofiji Loki

LEPI USPEHI IN LEPI NAČRTI

V nedeljo bodo v Brodeh odkrili spomenik padlim borcem - Obseg proizvodnje naravnega vendar preveč na roču nove delovne sile - Konec letosnjega leta bo zgrajenih 64 stanovanj - V prihodnjem letu: kino dvorana, kopališče, osemelekta, žičnica itd.

Škofjeloška občina že več let na dan 18. decembra praznuje svoj občinski praznik kot spomin na 18. december 1941, ko so fantje iz Škofje Loke začeli množično odhajati v partizane. To je bilo ob uspehi akciji za osvoboditev zapornikov iz škofjeloških zaporov.

Pripravljalni odbor je tudi za letosnjaki občinski praznik pripravil vrsto prireditev in proslav. V sredo ob 8. uri zvečer sta bili dve slavnostni akademiji — v domu DPD Svoboda Škofja Loka in v kinu »Predilec na Trati, včeraj popoldne pa slavnostna seja Občinskega ljudskega odbora. Jutri popoldne ob 5. uri bo Društvo žena v Škofji Loki odprlo Gospodinjski servis, ob 20. uri pa bo dramatska sekacija DPD Svoboda prvič uprizorila igro »Belokranjski kresovi«. Tega dne bodo slavnostne akademije tudi na Godešču, v Rečeh in v Virmashah, v nedeljo pa še v osnovni šoli v Gabru in v gasilskem domu v Škofji Loki. V nedeljo ob 9. uri dopoldne bo na Mesninem trgu v Loki zbor patrulj in nato pohod po partizanskih poteh, popoldne ob dveh pa bodo v Brodeh odkrili spomenik padlim borcem.

Prav je, da si ob občinskem prazniku na kratko ogledamo letosnjako gospodarsko in kulturno dejavnost škofjeloške občine.

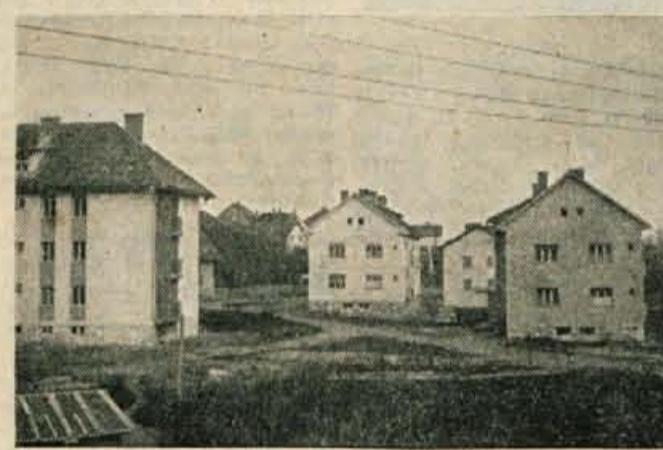
Značilnost letosnjega gospodarskega razvoja je predvsem v tem,

stanovanju družbenega sektorja (v vrednosti preko 93 milijonov dinarjev) in 16 privatnih stanovanj (v vrednosti 48 milijonov dinarjev). Močnejši poudarek v gradnji in modernizaciji cest in mostov so letos dali krajevnim uradom, ki so za ceste, mostove in javno razsvetljavo porabili 1,510.000 dinarjev.

Močno se je v občini dvignila tudi kmetijska proizvodnja. Kmetijske zadruge so na precejšnjih površinah posejale Italijanske in avstrijske sorte pšenice (KZ Trata 28 ha, KZ Zminec 5 ha, KZ Log 3 ha). Iz leta v leto raste tudi poraba umetnih gnajil in sredstev za skropiljenje in zapraševanje. Letosnjaki izredni sadni pridelek pa zaradi slabih kvalitetov ni mogel najti zunanjega tržišča. Za gojtitev in oskrbovanje gozdov so letos v škofjeloški občini porabili 2,930.000 dinarjev.

V prihodnjem letu bodo dogradili novo moderno kino dvorano, v katero so letos investirali 22 milijonov dinarjev, potrebujejo pa še 15 milijonov. Za razvoj turizma bo pomembno tudi novo kopališče (vanj so investirali že 10 milijonov dinarjev). Letos je bila zgrajena avtomobilска cesta do kopališča, prihodnje leto pa bodo dogradili še stavbo z restavracijo in dvostezno keglijšče in uredili obrežje Poljanske Sore. Izdelani so tudi ženatci za novo osemelekto v industrijskem centru na Trati, za vodovod in kanalizacijo na Trati in za sodobno žičnico, ki jo bodo uredili v mestu. Pripravljeni so tudi ženatci za zgraditev žičnice v smučarsko središče pri Loški koči na Starem vrhu.

A. T.



NOVI STANOVANJSKI BLOKI

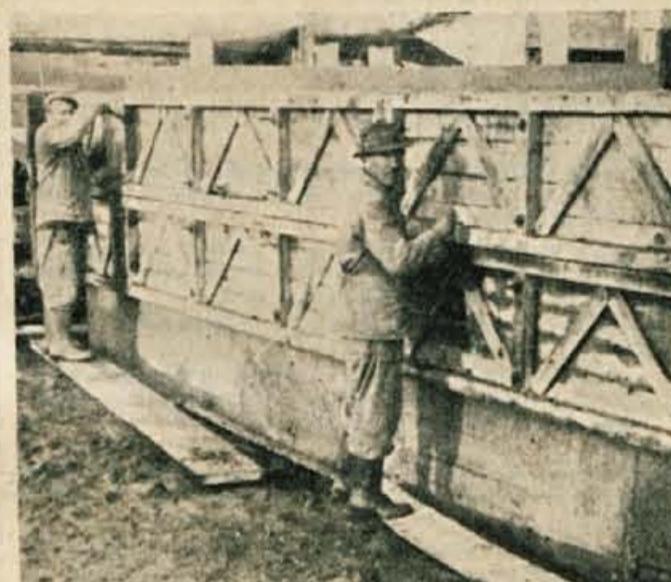
Pomemben prispevek k razbremnitvi žene — gospodinje bo javna pralnica v Škofji Loki.

Hitreje incene

Delavci gradbenega podjetja »Projekti« v Kranju so že letos začeli uporabljati montažne opaže pri betonskih podstavkih. Za vsak del betonskega zidu so doslej navadno postavljali poseben opaž. S tem se uničuje mnogo deska in drugega gradbenega materiala, zgubi se mnogo časa. Po patentu ing. Omana uporabljajo zdaj prenosljive, montažne opaže. Delo opaže poljudno po potrebi prestavljajo in nadaljujejo z betoniranjem. Opaž se hitro preloži, znova sestavi, delno opre ter vzravnava in že je gotov.

Tak, nov način betoniranja so že letos dodata preiskusili in izpolnili na gradbišču pri Vodovodnem stolpu in pri drugih gradnjah. V tehničnem oddelku podjetja, kot tudi delavci sami, pravijo, da se po tem načinu gradi mnogo hitreje, da je potrebno manj delavcev in da je gradnja tudi znatnocenejša.

I. M.



Prva preizkušnja montažnih opažov za betoniranje je uspela

Intelektualci in komuna

Ob razvoju našega komunalnega sistema se pogosto srečujemo s problematiko pomanjkanja strokovnega kadra. Cela vrsta delovnih mest je nezasedenih, kar je posledica premajhnega števila sposobnih ljudi, po drugi strani pa beg pred terenom in zaposlovanje v večjih mestih. Spriča tega ni niti čudnega, če nekateri krogovi glejajo na mlajše intelektualce s precejšnjo rezerviranočnostjo, enako tudi na nekatere starejše, ki se izogibajo stiku z našo družbeno stvarnostjo.

V letih 1954 in 1955 je študentska organizacija v pripravah za ustanavljanje komun postavila tezo, naj bi tudi komune skupaj s podjetji štipendirale študente. Ob tej priložnosti je študentska organizacija izdelovala, da mora biti sredstvo poučevalja, v prihodnje prav v komunah, zato naj se študentje že zgodaj povezujejo z komunalnim življenjem. Prav zatem gadelo so nekako v istem času zkuščili tudi po okrajih ustanavljati akademiske klube, o katerih pa da-

nese ni dosti slišati. Precejšen del študentov iz tega obdobja je že doštudiral in odšel na teren. Vsekaror pa je zanimivo upoznati, kolikšna je družbenega vloga teh mladih intelektualcev. Nikakor ne kaže metati vseh v en koš, ne vendar pa je precejšen del teh mlajših intelektualcev pasiven.

Ob uveljavljanju komunalnega sistema smo poudarjali, da bodo komune politično in gospodarsko dobro našega družbenega sistema. V zvezi s tem pa seveda nujno zadevamo ob vprašanju sodelovanja inteligenčne pri reševanju komunalnih problemov.

Do značilnega primera je prišlo v radovljski občini. Tu se namreč del strokovnih kadrov upira ali pa z negodovanjem glede na poskuse občinskega ljudskega odbora, ki si prizadeva zdržati strokovnjake v nekoli organizacijsko enoto; ta naj bi služila občini pri reševanju problemov. Pojav je nedvomno vreden gaje. Razumljivo je, da je uspešno delovanje komune odvisno od dobrih

gospodarskih prijemov. Nobenega dvoma tudi ni, da so strokovni kadri na posameznih občinah šibki in maloštevilni. Če pa bi strokovni kadri, ki so nameščeni po najrazličnejših ustanovah, bili zbrani v kakršnolični organizaciji, bi to prav labek pripomoglo k uspešnemu razvoju posameznih, predvsem šibkejših komun.

Zal gre v teh primerih tudi za vprašanje zaslужkarstva, kajti želja in pohlep po honorarjih sta postala na moč očitna. Premalo se zavedamo, da je zgoraj ustanovitev komune in ustvaritev materialne baze (ponekod zelo šibke), premalo za uspešno komunalno življenje. Treba bi bilo tudi poseči v miselnost prebivalcev komune, jih naročiti navezači, občetu komune v veliki meri odvisno od njih samih. — Vsaj pri mlajših ljudeh ta miselnih preokretov ne bi smel biti težaven, saj se je naša mladina v delovnih akcijah in drugih oblikah mladinskega delovanja navzela duha kolektiv-

nosti, medsebojnega sodelovanja, opustila je stare ideje lokalpatročizma, egoizma in podobne navlake — dedičine prečivlega družbenega sistema.

Iz teh razlogov menim, da bi se moralii mladi intelektualci v komunah odločneje postavljati v ospredje, sodelovati bi morali s komuno, ji pomagati pri problemih, in na ta način dajati zgled zavestnih oblikovalcev nove mesnosti. Radovljski primer verjetno ni osamljen. Morda bi kazalo, da bi občinski komiteji ZKS angažirali predvsem mlade komuniste, ki bi pritegnili k delu intelektualcev in strokovnjake, ki se ne udeležujejo komunalnega življenja.

Neresno in nezdravo je, če nekateri strokovnjaki postavljajo

proizvajalcem ni bila najboljša in tako člani kolektiva niso bili sproti obveščeni, kako se razporejajo ustvarjena denarna sredstva. V bodoče bo treba to izboljšati in prevzeti način, ki ga imajo delavski svet, kjer najmanj 6 dni pred zasedanjem razdelijo članom napisan celoten material. Člani DS potem na posebnih sestankih ta material tolmačijo vsem članom sindikata. Kolektivu namreč ni vseeno, kako se vlagajo sredstva v komunalne naprave, šolstvo, prekrbo, uslužnostne delavnice itd.

Delegati so precej razpravljali o tarifni politiki, vključitvi norm in pravilnem razdeljevanju nagrad. Ugotovili so, da bo treba čimprej izdelati nov tarifni pravilnik in vključiti norme. Med posameznimi delavnicami obstajajo pri normah precejšnje razlike. Tudi nagnede so se včasih razdeljevale po zelenih merilih.

V »Iskri« so letos dobro gospodarili. Plan proizvodnje za 1. 1957 so izpolnili s 116 %, plan za 1. 1958 pa je dobro 8% večji od lastne realizacije. V podjetju povzroča precejšnje težave rekonstrukcija, ki jo bodo izvedli prihodnje leto. Lani so namreč za rekonstrukcijo najeli večje posojilo.

V II mesecu so letos proizvedli za 18,3% več izdelkov kot lani v istem obdobju. Proizvodnja na enega zaposlenega se je povečala od leta 1946 do 1957 za 24,6 krat. Proaktivnost se je povečala od leta 1952 do 1956 za 76%, v letu 1957 za nadaljnih 16% in v devet mesecih leta 1958 za 14%.

Govorili so tudi o vlogi sindikalnih zaupnikov. Ti naj ne bodo samo pobiratci članarine, pač pa pravi politični aktivisti. Zl-

občni zbor sindikata v »Iskri«

V petek, 12. decembra je bil v tovarni »Iskra« v Kranju občni zbor sindikalne podružnice. Iz poročil in razprave je razvidno, da so preteklo leto posvečali posebno skrb dvigu živiljenjske ravni delovnega človeka. V tovarni so uvedli topli obrok malice. Zelo pereč problem je stanovanjsko vprašanje. Pri upravi je vloženih že 280 prošenj za dodelitev družinskih stanovanj. Ze letos so gradili precej stanovanj in spomladis se bo lahko vseilo venje 40 družin. Delegati so predlagali, da morajo tudi v prihodnje posvetiti vso pozornost prav gradnjam in zato se bodo spomladis udeležili natečaja pri Občinskem ljudskem odboru. Dve tretjini sredstev bodo prispevali sami, ostalo pa bodo dobili iz občinskega stanovanjskega sklada.

Na področju tehnične zaščite je bil napravljen velik korak naprej. Obratne nezgodje so se znašle. Na eno poškodbo je bilo izgubljeno povprečno 6,5 delovnega dne. Slabši rezultat je pri nezgodah na poti z dela na delo. Tam je na eno poškodbo izgubljeno povprečno 22 delovnih dni.

Delegati so razpravljali tudi o izkorisčanju socialnega zavarovanja. Pozdravili so ukrep iz pretekla leta, ko so v podjetju poleg obratne odpri že industrijsko ambulanto. Te se poslužuje vedno več zaposlenih. V okviru industrijske ambulante posluje tudi zdravstveni kotiček, ki pod strokovnim vodstvom prinača razna predavanja in posvetovanja.

Precje so govorili tudi o delavščem samoupravljanju in o povezavi z Občinskim ljudskim odborom in Zborom proizvajalcev. Ugotovili so, da povezava z zborom

gorenjski obveščevalec

ZDRAVNIŠKA DEZURNA SLUŽBA
Zdravstveni dom Kranj, Poljska
pot 8, telefon 218, naročila za pre-
voz bolnikov, telefon 04

MALI OGLASI

Privatnikom ne objavljamo oglasov pred vplačilom. Cena malih oglasov je: preklic 20, izgubljeno 10, ostalo 12 din od besede, na-
ročniki imajo 50 odstotkov popusta.

Telefonska številka naročniškega
in oglasnega oddelka je 475, ured-
ništva 397

Kmetijska zadruga Češnjica pri
Železnikih 18č kvalificirano na-
karico, plača po tarifnem pravilniku,
samsko stanovanje zagotovljeno,
nastop službe takoj ali po do-
govoru.

V soboto 29. novembra 1958 sem
izgubila uro na televiziji "Tri-
glave" Kranj do Gašteja. Prosim
poštenega najditev, da mi uro
vrne na upravo "Glasu Gorenjske".

Prodam plemeškega vola 500 kg
težkega 3 leta starega. Naslov v
oglasnem oddelku 2155

Prodam plemeškega vola. Na-
slov v oglasnem oddelku 2156

Prodam 2 rabljeni inozemski gumi
15X5.50 Moje 13, P. Smlednik
2157

Prodam električni štedilnik in
usnjen zimski plašč. Ul. 1. maja 21,
Kranj 2158

Prodam trodelno sobno omaro ne-
čisto novo po celi ugodni ceni.
Naslov v oglasnem oddelku pod
"Kranje" 2159

Prodam kravo mlekarico bohinj-
ko. Pojave se v Britofu 78 2160

Prodam motorno slomoreznicu v
dobrem stanju. Omerz Janez, Zg.
Brnik 70, Cerknje 2161

Prodam moško kolo ali zame-
njam za žensko. C. na Klanec 29,
Kranj 2162

Prodam vrtiljiv štedilnik rabljen.
Naslov v oglasnem oddelku 2163

Prodam umivalnik z marmornato
ploščo in ogledalom ter globok
otroški voziček in pisalno mizo.
Gorenjevská 13/I-leva 2164

Prodam navadno 3 tonsko har-
moniko. Naslov v oglasnem oddelku
2165

Kupim osebni avto za promet
neuporabljiv. Naslov v oglasnem
oddelku 2166

Kupim 1.000 kg slame. Naslov v
oglasnem oddelku 2167

Kupim dobro ohranjen ženski
šivalni stroj. Naslov v oglasnem
oddelku 2168

Kupim smrekovo, jelkovo ali bo-
rovo hladovino. Mlakar Vilko, C.
St. Zagorja 6, Kranj 2169

10.000 din dam nagrade kdor mi
preskrbi sobo v Kranju ali okolici.
Naslov v oglasnem oddelku 2170

Oddam sobo dve mački tovarniškim
delavkama, ki delata na dveh iz-
delkih.

Komisija za sprejem in
odpovedovanje del. razme-
rij Tovarne rastlinskih olj
in oljnih izdelkov »Oljari-
ca« Britof-Kranj

R A Z P I S U J E
PROSTO DELOVNO MESTO
»REFERENTA EMBALAŽE«

Pogoji: srednja ekonomska
šola ali administrativna šola

Interesent naj vložijo
pismeno prošnje do 30. de-
cembra 1958 na upravo
podjetja

sporoča vsem svojim cenjenim
strankam, da bo v vseh svojih
poslovalnicah v Kranju in Tržiču
dajalo 29., 30. in 31. decembra

5% popust na prodajne cene

Obenem želi vsem svojim
odjemalcem in dobaviteljem
srečno in uspeha polno
novo leto 1959

menah in bi mi v dopoldanskem
času pazili na otroke. Lahko sta tu-
di upokojenci. Ostalo po dogovoru.
Naslov v oglasnem oddelku pod
»Visoko« 2171

Upokojeni kapetan star 45 let se
želi zaposliti kot upravnik planins-
kega doma, ekonom v gostinstvu
ali slični službi. Naslov v ogla-
sem oddelku 2172

Mizarski pomočnik z mojstrskim
izpitom, samostojen in trezen dobi-
takoj službo v Kranju. Pisocene
ponudbe oddajte v oglasni oddelek
pod št. 222 2173

Prodam debelega prašiča in
strešno opoko. Smledniška 23,
Cirče, Kranj.

Vzamem hišo v najem z ma-
lim posestvom v Kranju ali okoli-
ci. Savska Loka 15, Kranj.

Trgovskega pomočnika-co
sprejememo takoj. Trgovina »Bo-
rovov« Kranj.

Sobo v mestu Kranju isčeta
dijakinji. Dava nagrado. Ponu-
de oddati v oglasni oddelek.

OBJAVE

OBJAVA

Komisija za štipendije Občinske
ljudskega odbora v Kranju
naznanja v smislu čl. 21 »Pravil
sklada za štipendije občine
Kranje«, da je objavljen seznam
štipendistov, s katerimi je skle-
nila podobno o štipendiranju, na
oclanjski deski občine na Titovem
trgu t. 4 v Kranju.

R A Z P I S

Občinski ljudski odbor Železniki
razpisuje mesto evidentičarja, za
gozdarsko stroko.

Pogoji: Srednja strokovna
izobrazba. Začetna praksa v tej
stroki.

Pravilno koljkovane prošnje je
voziti na ObLO Železniki, komisiji
za uslužbenika vprašanja do 15. ja-
nuarja 1959.

R A Z P I S

Triletna poklicna gospodinjska
šola v Poljčah, p. Begunje na
Gorenjskem sprejemajo kandida-
te za šolsko leto 1958/59

Po triletnem teoretičnem in
praktičnem pouku dobijo absol-
ventke kvalifikacijo kuharice ali
gospodinje - ekonomke.

Za vpis v šolo je treba pred-
ložiti:

1. Lastnoročno pisano prošnjo
koljkovano s 30 din državnim
kolek.

2. Izpisek iz rojstne in matične
knjige.

3. zadnje šolsko spričevalo.

4. Zdravniško spričevalo.

5. Potrdilo staršev o plačevanju
vzdrževalnice.

Šola je internatsko urejena. Me-
sečna vzdrževalnina v internatu
znaša 5.000 din.

Prošnje z vsemi dokumenti po-
šljite do 20. januarja 1958. Pouk
se prične 10. februarja 1959.

Uprav šole

R A Z P R O D A J A

Kmetijska zadruga Zalog pri
Cerknici prodaja na javni dražbi
dne 21. decembra 1958 naslednje

ZAHVALA

Vsem sorodnikom, prijateljem
in znancem, ki so se poslovili
od našega pokojnega brata in
strica

SMIDA FRANCA

Železniki, 16. decembra 1958.

Brata in sestra z družinami

sporoča vsem svojim cenjenim
strankam, da bo v vseh svojih
poslovalnicah v Kranju in Tržiču
dajalo 29., 30. in 31. decembra

5% popust na prodajne cene

Obenem želi vsem svojim
odjemalcem in dobaviteljem
srečno in uspeha polno
novo leto 1959

stroje: dva izruča za krompir,
motorno slomoreznicu »Mura«,
trosilec za umečna gnajila in pre-
vozno (ročno) sadno škopilnico.

Ogled strojev vsak dan dopol-
dne. Dražba bo 21. decembra 1958
ob 10. uri dopoldne pri remizi KZ.

Prednost pri nakupu ima soc. sek-
tor in večje strojne skupnosti.

O B J A V A

Društvo ljudske tehnike Zablica
priredi tečaj za šoferje amaterje.
Prijave sprejemata do vključno

25. decembra Podreka Jože, sedlar,
Zablica in Rožman Ivan, Zg.

Bitev 9. Ista tovarša sprejemata
tudi do 25. decembra amaterska
vozniška dovoljenja, katerim pote-
veljnost 31. decembra letos
zaradi podaljšanja.

KINO

»STORZIC, Kranj: 20. decembra
ob 16., 18. in 20. uri franc. barv.
cinem. film »SAKRAMENSKA
FRKLJA« — zadnjič. Ob 22. ura
premiera amer. barv. pustolovskega
filma »DEJVI KROKET«, 21. de-
cember ob 10. ura španško-franc.
barv. film »MLIN LJUBEZN«, ob
13. ura amer. barv. pustolov. film
»DEJVI KROKET«, ob 15., 17., 19.
in 21. ura amer. barv. cinem. film
»STEREOFONSKIM zvokom »REKA
SMRTI«.

»TRIGLAV«, Primskovo: 20. de-
cember ob 19. uri premiera franc.
cinem. filma »GRENSKA ZMAGA«,
21. decembra ob 15., 17. in 19. ura
franc. cinem. film »GRENSKA ZMA-
GA« — zadnjič.

»SVOBODA«, Stražišče: 20. de-
cember ob 18. in 20. ura španško-
franc. barv. film »MLIN LJUBEZN«,
21. decembra ob 14. ura pre-
miera amer. barv. pustolov. filma
»DEJVI KROKET«, ob 16., 18. in
20. ura franc. barv. cinem. film
»SAKRAMENSKA FRKLJA«.

»RADIO«, Jesenice: 20. decembra
amer. barv. film »ZIGOSAN«, 20.
do 23. decembra jugoslov. barvni
cinem. film »CESTA DOLGA LETO
DNI«. Predstava ob delavnikih ob
18. in 20. ur. ob nedeljah pa ob
16., 18. in 20. ur ter ob 10. ur
matineja mladinskega filma.

»PLAVZ«, Jesenice: 20. do 23.
decembra franc. barv. film »FRAN-
COSKI CANCAN«. Predstava ob
delavnikih ob 18. in 20. ur, ob
nedeljah pa ob 16., 18. in 20. ur ter
ob 10. ur matineja mladinskega
filma.

Zirovica: 20. in 21. decembra
amer. barv. film »LETNA DOBA«.
Predstava v soboto ob 20. ur, v
nedeljo pa ob 16. in 20. ur.

Dovje-Mojsstrana: 20 in 21. de-
cember jugoslovanski film »MALI
ČLOVEK«. Predstava v soboto ob
20. ur, v nedeljo pa ob 19. ur.

Koroška Bela: 20. in 21. decem-
bra amer. barv. film »ZIGOSAN«,
22. decembra franc. barvni film
»FRANCOSKI CANCAN«. Predsta-
ve ob sobotah in ponedeljkih ob
19. ur, ob nedeljah pa ob 17. in
19. ur.

Bled: 19. do 22. decembra franc.
barv. vistar. film »PUSTOLOVSKI
NE ARSENA LUPINA«. Predstave
v petek in ponedeljek ob 20. ur, v
soboto ob 17. in 20. ur, v nedeljo pa
ob 14., 16., 18. in 20. ur ter ob
10. ur matineja.

Radvoljica: 19. in 20. decembra
ob 19.30 ur ter 21. decembra ob
15.30 in 19.30 ur jugoslovansko-
italijanski cinem. film »CESTA
DOLGA LETO DNI«.

Ljubno: 20. in 21. decembra ital.
barv. film »DEKLE Z REKE« —
predstave v soboto ob 19.30 ur, v
nedeljo pa ob 16. in 18. ur.

»KRVAVCI«, Cerknje: 20. in 21.
decembra nemški barv. film »KA-
MENITO SRCE«. Predstave v so-
boto ob 19.30 ur, v nedeljo pa ob
17. in 19. ur.

»SORA«, Škofja Loka: 19. do 21.
decembra franc. barv. film »NA-
NANA«.

Ziri: 20. in 21. decembra amer.
film »U GUDURAMA KOLORADA« —
predstave v soboto ob 20. ur, v
nedeljo pa ob 19. 30. ur.

»OBZORJE«, Železniki: 19. in 20.
decembra ob 20. ur ter 21. decem-
bra ob 15. in 19.30 ur amer. barv.
film »MOSTOBORAN«.

Duplica pri Kamniku: 20. in 21.
decembra amer. barv. film »PEKEL
IZPOD NIČLE« — predstave v so-
boto ob 19. ur, v nedeljo pa ob
16. in 18. ur.

Cenjene odjemalce obveščamo, da bomo kot običajno tudi
letos prodajali v dneh pred Novim letom z značnim popustom.

Trgovina bo odprta vse dni razen na dan Novega leta. Izkoristi-

te ugodno priložnost, pravovrsto blago, konkurenčne cene
in popust.

MLADA RAST

Korejska narodna

Brodar

Nekoč je živel star brodar, ki je prevažal čez reko ljudi in tovor. Nekateri so mu prevoz plačali,



reko. Vzel je čoln, naložil kačo in jo prepeljal na drugi breg. Kača ni rekla ne bele ne črne, le zajokala tako kot kača borila z valovi. Tudi njo je rešil in jo prepeljal. Košči se je odpravil v gozd po drva. Srečal je srnjaka. Ta se je ustavil pred njim in s prednjimi nogami začel kopati zemljo. Mimo je prisel gozdar in srnjak je zbežal med drevje.

Bodi tako prijazen in skoplj mi tukaj jamo,« je zaprosil starček in pokazal na mesto, kjer je kopal srnjak.

Gozdar je trikrat zasadil lopato in naletel na nekaj svetlikajočega. Bila je kepa zlata.

Hvala,« je dejal starček. »Vzemi za plačilo polovico tega zlata.«

Gozdar pa je trdil, da je celo kepa njegova. In ker se nista mogla sporazumeti, sta odsila k sodniku. Gozdar je povedal, da je kepo izkopal on. Sodnik je zlato prisodil njemu, starčka pa vrgel v ječo.

Ponoči se je k starčku pripazila kača in ga pičila v nogo. Noga je tako zatekla, da so vsi misili, da bo starček umrl. Nasledno noč pa se je kača zopet pripazila in prinesla starčku zdravilnega listja. Starček si jih je položil na nogo in oteklinu je splahnel.

Zgodilo pa se je, da je tistega dne, ko je starček ozdravel, pičila kača sodnikovo ženo. Tudi njej je

gorenjske bodice

△ Nič čudnega ni, če so zavojje deževnega vremena, ki kar noče pokazati prijaznejšega lica, nekatero ceste, ki vodijo skozi vasi, zelo slabe. Nekatere so kar obupno siabe. Taka cesta vodi tudi skozi vas Požen pri Cerkljah. Nič ne pretiravam, če pravim, da mi je segalo blato do členkov, ko sem se ondan prebijal skozi to vasio. Ne vem, komu bi otčital to malomarnost — ali občini Cerkle ali vaščanom, ki takoj hladnokrvno uživajo blagodati tega blata. Z merico dobre volje in z vodom gramoza, ki ga lahko nakopljejo v bližini, bi lahko napravili tej nevšečnosti konec.

△ To pa ni vse! Ondan sem na tamnošnjih hišah opazil dve vrsti tablice s hišnimi številkami. Poleg današnjih tablic, vise tudi tiste, ki spominjajo na okupatorja. Kaj res ne morejo pozabiti črnih časov prijetjevega nasilja?

△ In se en spomin na čase okupacije v Kamniku. Nasproti rojstne hiše kamniškega pisatelja Peterlini-Malograjskega stoji hiša, ki se še vedno ponaša z nemškim napisom in ki opozarja ljudi na zaklonišče pred italskimi napadi. O tem sem že potozil tudi svojemu znancu, pa mi je takole zabrusil: »Kaj se pa ti razumeš na turizem in kulturno. Tako bodo nemški turisti vsaj misili, kako skrbimo za njihovo

varnost v primeru letalskega napada.« — No, če je tako, pa naj napis ostane na zidu še petnajst let!

△ Ker sem že v Kamniku vam bom postregel še s tole sličico, ki sem jo zabeležil ondan. — V kamniški kavarni je štirilet Janezek malo pred poletnočjo milo prisoli mamico, naj bi ga peljala domov. Siromaček je bil zaspan, da je kar umiral. Mamica pa je nebolegnjega ponocnika tolazila, naj le še malo potpri, saj bo knalu v posteljici. In Janezek se je še naprej dušil v gostem dimu in mamica se je imenito zabavala. Pa bi vsaj ventilator pognal! Nak, to pa že ne. Tisto brnenje hudo moti televizijski sprejemnik. Le otroški jok ni nikogar motil in še manj ganiš. Kam naj bi se pritožil ubogi otrok? Sicer pa Janezek ni osamljen. Ima več takih sotropinov, ki jih starši po cele ure razkazujejo v zakajenem in z vinskim duhovim prepojenem ozračju kamniških lokakov. Kaj pa Društvo prijateljev mladine? Se ob tem pojavi morda ne bi zganilo?

△ No, zdaj se pa premaknimo v Kranj. Ste že videli novo avtobusno postajo? Se ne? No, potlej si

jo ob priložnosti oglejte. Takrat si oglejte tudi tisto slovenično novitet na vrati moškega stranča, kjer je edino napisano: MOŽKI namesto MOSKI. Če so se moški spremeniši v možke (edina možek), smo s tem postali iliputanci (pritikavci).

△ Tudi stopnicam, ki vodijo s Planino proti Inteksu v Kranju, ne nameravam prizanašati. Dva dni bo tega, ko sem na cesti pod stopnicami našel neko žensko, ki je hudo žantalata. Po tem, kako se je opiral na desno nogo in po zamazanem plasti je bilo videti, da je padla. Povedala mi je, da se je skotala po stopnicah.

»Nerodnost ti takale sem jo pokaral. »Drugič pa bolj počasi hodite! Kaj vam je treba po stopnicah navzdol noret?«

»Najprej si oglejte stopnice, potlej pa govorite in učite, kake naj hodim,« mi je zalučala v zobe. Pri priči sem si ogledal tiste stopnice. Saj tisto je bolj podobno tobogani kot pa stopnicam. Skoraj po vseh štirih sem lezel proti vrhu, navzdol si pa nisem upal. Robovi so namreč tako oškrabani, da se mi prav čudno zdi, da ni več mošre.

△ Imamo trgovine s kulturno posrežbo, pa tudi take, kjer je posrežba vse prej kot kulturna. Razen teh imamo tudi trgovine, kjer kupce »sortajo«, kot pravimo. Takoj boste vedeli, kam pes taco molil! — Nekako štirinajst dni bo tega, ko je stopil neki kupec v trgovino z gumijevimi izdelki »Sava« v Kranju. Nameraval je kupiti dve zračnici dimenzije 650 (na dimenzije se bolj slabo razumem). Pa so ga brž odpravili, češ da teh pnevmatik nimajo. Malo kasneje je možakar streljal na ulici znanca in mu potožil, da se mu je kuplja izjavovala in da ne ve, kako bo poslej vozari, če bo imel dve nadnini in dve gumijasti kolesi.

»Daj mi denar,« ga je bodrilno potrepljal po ramu znance. »Jaz ti preskrbil zračnici.«

Ni dolgo minilo, in že se je povabil možakar z dvema zračnicama. »Saj so jih imeli še pet na zalogi,« se je postavil možakar, »le pravi kupec mora stopiti v trgovino.«

△ Ne vem, kakšne razvade imate vi, kadar si ogledate v gledališču kakšno uprizoritev. Meni na primer zelo tekne pelinkovček ali konjak, ki ga srknem v gledališču buffetu. Lani je na primer Prešernovo gledališče v Kranju še imelo buffet, letos pa mu je odčlenjalo. Nai bo koncert, igra ali podobna prireditev — v Prešernovem gledališču še vode ne dobija. Pač — kar v stranišče zavij, brat! Tam se jo lahko do mile volje naloka! Pa dober tek!

Vas pozdravlja Vaš Bodičar

HAMEN · SPOTIRE

»CESTA ZAPRTA...



... radi del na cestis. — Deska s takšnim napisom že pol leta opozarja mimočoče, ki gredo po klancu za tovarno »Sava« v Kranju in čez most v soteski Kokre. Most se je zrušil že maju letos in po pol leta še ni popravljen. Kaže, da ga doslej sploh še popravljati niso začeli. In še nekaj. Napis bi bil lahko vsaj slovensko napisan — »Cesta zaprtá zaradi del na cesti.«

STOL

Mnogi vozniki motornih vozil menijo, da prehitevanje na računi in pregledeh cestah le ni tako hudo nevarno. Če je cesta dovolj široka in če se voznik, ki prehiteva, prepriča, da ne prihaja nasproti drugo vozilo, tedaj lahko mirne duše prehiteva. Tokrat si bomo ogledali primer ťoferja, ki je prehiteval na široki cesti; medtem ko se je prepričal, da mu ne prihaja nasproti nobeno vozilo, je pozabil na križišče in ... Nesreča je bila tu!

...

Če bi 20. septembra ob 15.20 uri stal na križišču cest Ljubljana-Kranj in Zbilje-Škofja Loka, na Jepci, bi se lahko prepričali, da je prehitevanje bolj nevarno kot si mislimo. Iz Ljubljane je v tem času pripeljal avtobus. Za njim je hitel osebni avtomobil. Še preden je avtobus prispel na križišče, je začel osebni avtomobil prehitevati. ťofer avtobusa osebnega avtomobila ni opazil. Ko je bil le-ta včrtic avtobusa, je ta začel zavijati z glavne na stransko cesto, ki vodi proti Škofji Loki. ťofer osebnega avtomobila je brzino povečal, mislec, da bo avtobus še labko ušel. Toda bilo je prepozno. Avtobus je zadel osebni avtobus v zadnji del in ga bočno zasukal preko ceste. Sunek je bil tako močen, da je avto vrglo s ceste, kjer je prevrnil obležjal.

...

...

osebnega avtomobila in njegovega 6-letnemu sinu ni nič pripetilo. Avtomobil je po približni ocenitvi utrpel škode za 100.000 dinarjev. Avtobus ni bil poškodovan.

Če bi voznik osebnega avtomobila upošteval 15. člen Pravil za promet na javnih cestah, do nesreč

Naš Bobi

Pozimi dolge hlače nosi, je v letu bos, ko so vsi bosi; kladivo rad ima, žebije, ki jih zabija kamor je.

Ga včasih mamica kaznuje in očka vedno obljuhuje, da bo poseten jih dobil, če bo še kje žebel zabil.

Zato zdaj Bobi išče, atika, če je ostala kakšna slika, ki še na steni ne visi, rad Bobi ji pomagal bi.

Ker danes rojstni dan praznuje, pet dolgih let že tu domuje, bo očka morda odobril, da pet žebel bo v zid zabil.

Ena Kompare

Kobilici in mravlja

Neke jeseni je mravlja spravljala zrnce za zimo? jo je vprašala Ijala v shrambo zadnje zaloge pridna mravlja. »Pela in godla sem vse dni,« je odvrnila kobilica.

»No prav. Če si vse poletje prepevala, potem pa še vso zimo prepleši,« je rekla mravlja, odšla v svojo hišo ter trdo zaprla vrata.

»Kaj pa si počela v topilih poletnih dneh, ko sem zbirala jaz

Za bistre glave

UGANE

1. Katero je naše najpomembnejše zgodovinsko mesto?
2. Koliko zob ima odrasel človek?
3. Koliko km² meri naša najmanjša republika?
4. Kaj je oaza?
5. Iz katerih sestoji zrak?

(1) Ljubljana (2) Škofja Loka (3) 1812 km² (4) 122 (5) duška in 1 del plenovitih pilov

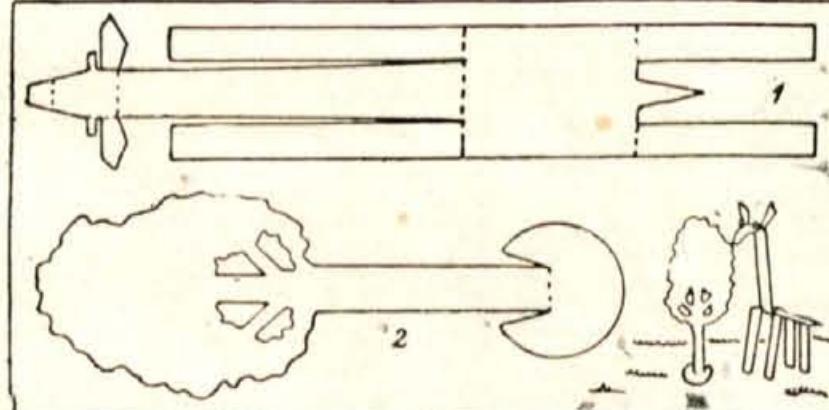
voda na vodoškrbi, kjer je

pačamam

zadnji del plenovitih pilov

Za najmlajše

Preišite, (lahko pa tudi povečate), na lepenko sliko št. 1 in 2. Nato obe izrežite in zapognite tam, kjer je to označeno s črasto črto. Oboje postavite na mizo, tako kot kaže sliko in dobili ste vsakodnevni afriški prizor: žiran začetki.



če ne bi prišlo. Prav pa je, če si zapomnimo naslednje: prehitevanje je dovoljeno le tedaj, če se s tem ne spravlja v nevarnost mimočočih in drugih vozil in če je mogoča neovirana vožnja naprej. Pred prehitevanjem mora voznik opozoriti vozilo, ki ga želi pre-

bitev, kakor tudi tiste, ki vozijo za njim. Prehitevanje ni dovoljeno le tedaj, če se s tem ne spravlja v nevarnost mimočočih in drugih vozil in če je mogoča neovirana vožnja naprej. Pred prehitevanjem mora voznik opozoriti vozilo, ki ga želi pre-

bitev, kakor tudi tiste, ki vozijo za njim. Prehitevanje ni dovoljeno le tedaj, če se s tem ne spravlja v nevarnost mimočočih in drugih vozil in če je mogoča neovirana vožnja naprej. Pred prehitevanjem mora voznik opozoriti vozilo, ki ga želi pre-

JANUARJA SPET POGAJANJA O Šolskem vprašanju na Koroškem

Manjinsko vprašanje se mora rešiti pravično in zgodovoljivo, ker bo s tem odstranjena tudi nevarnost za domovino - Simpatije do vprašanja Tirolske

(Iz „Slovenskega vestnika“ št. 50, 12. dec. 1958)

Pred enim tednom je na Dunaju izid odjave od slovenskega pouka. Značilna pa je izjava dr. Pfeiferja, ki je dejal, naj bi bila slovenščina na Šolah prostovoljni predmet, bi pa lahko bila tudi obvezen predmet, vendar na noben način ne učni Jezik.

Zelo malo je o tem vprašanju veden povedani poslanec OVP dr. Toncic, ki je dejal, da v državni pogodbi nikjer ni določila, po katerem bi bila večina prisiljeni učiti se jezik manjšine, potem pa je očital Jugoslaviji, da se vmešava v notranje zadeve Avstrije. Poslanec Harwalik, prav tako OVP, pa je zlasti hvalil Drimmllov osnutek manjinskega šolskega zakona ter dejal, da bi bil zakon lahko vzor vsem drugim državam, ki se bavijo z manjšinskimi vprašanji.

Vprašanje našega šolstva je bilo tudi predmet razgovorov v okviru proračunske razprave v parlamentu. Poslanec SPO dr. Neugebauer je spregovoril o vprašanju vindišarjev in dejal, da so le-ti samo iznajdba nacionalističnih krogov, v resnicu pa jih ni, dokler tudi ne more biti govora o nevarnosti slovenizacije Koroške. Zato bo treba pri bodočem ugotavljanju manjšine razlikovati le še med Nemci in Slovenci. Dr. Neugebauer je dejal, da je bila južna Koroška že dvakrat v nevarnosti in nočemo, da bi se to ponovilo še tretjič. Zato je treba, da se manjinsko vprašanje reši pravično in zgodovoljivo, ker bo s tem odstranjena tudi nevarnost za domovino.

Bistveno drugače sta govorila poslanca FPO dr. Pfeifer in dr. Zechmann, ki sta oba zagovarjala obstoj vindišarjev (ta skupina je vsekakor bolj sorodna Nemcem kot Slovencem, klub temu pa vindišarji niso Nemci, je dejal dr. Zechmann) ter se sklicevala na Južni Tirolski.

NE 30, TEMVEČ 70

V zadnjih tednih ima »Glas Gorenjske« vsakih sedem dni nad 70 novih naročnikov. Še pred dobrim mesecem je bilo vsak teden le 30 novih naročnikov. Prav gotovo je to odraz priljubljenosti najbolj branega časopisa na Gorenjskem.

Zakaj pa ne bi bilo tako, saj vas poltednik »Glas Gorenjske« vsak ponedeljek in petek obvešča v sliki in besedi o najnovejših dogodkih z vse Gorenjske. Kaže, da bo »Glas Gorenjske« z Novim letom izhal v doslej rekordnem številu — okoli 12.000 izvodov.

Pohitite in postanite naročnik »Glasa Gorenjske«! Prav tako pa pohitite tudi z vplačilom naročnine, ker se boste le potem lahko udeležili nagradnega žrebanja — seveda, če boste vplačali naročnino vnaprej vsaj za pol leta. Nagradno žrebanje za naročnike »Glas Gorenjske« bo v pričetku prihodnjega leta. Nagrade bodo tokrat bogatejše in tudi več jih bo kot prejšnja leta.

UPRAVA

LJUDSKA VSTAJA NA DOVJEM IN V MOJSTRANI

Ob 17. obletnici

(Nadaljevanje in konec)

Toda tam so bili še ujeti žandarji. Stirje domačini so dobili nalog, naj jih odpeljejo na Urbansko Čzo Mlinco. Tam bodo vsaj za zdaj dovolj daleč od ljudi in dogodkov. Za vsak primer...

Na Višu se je organizacija upora nadaljevala. Na vse strani so bile poslane oborožene in delovne skupine:

Mlakarjev Lojz je s svojo skupino odšel v Mojstrano k Pavlešku, kjer so se zbirali Mojstrančani za napad na graničarsko karavilo na Velikem bregu;

druga skupina je odšla na Belco, kjer naj bi skupno z Belčani požgala cestni most čez Belco;

tretja je šla podirat borovce na cestno križišče pred železniško postajo, da bi tudi tam zaprli cesto;

četrta je šla podirat borovce in telegrafske drogove na železniško progno v Ledine (v smeri od Jesenice proti Mojstrani);

peta, kombinirana skupina je imela nalogu postaviti močno zasedo na cesti ob mostu čez Mlinco, kjer so podreti na cesto nekaj močnih dreves, in jo tako zapreti za vsa vozila. Tu naj bi pričakali obljubljeni avto z jesenškimi partizani in orožjem, namenjenim ljudem v delovnih skupinah.

Tedaj so — poldrugo uro pred polnočjo — na vseh koncih in krajinah zapele žage, vmes pa so rezko odmevali udarci sekir. Daleč v dolini proti Kranjski gori je ozaril nebo mogočen požar. Most na Belci je gorel...

Sredi osvobojenega ozemlja pa je še vedno stala močna sovražna postojanka: posadka nemških graničarjev v bivši jugoslovanski karavili na Velikem bregu je še vedno čakala na likvidacijo. Vendar je bila tudi akcija, v kateri naj bi opravili z graničarji, premišljeno pripravljena. Ce bi šlo po načrtu, bi nič hudega sluteče graničarje hitro razrožili.

Snežilo je, ko se je iz Pavleševe hiše vsulo čez osemdeset moških in se namerilo skozi Mojstrano proti Velikemu bregu. Tisti, ki so imeli orožje so se vtihotapili na čistino, ki je ločila karavilo od hiše, ostali pa so se razdelili v polkrogu, in v temi čakali na izid boja.

Razvln se je boj. Graničarji so bili budni in so pričakovali napad. Z divjim ognjem iz stropic so udarili na napadalce. Streljanje se je pomešalo z enoliko pesmijo žag in sekir. Na dvorišču karavle je eksplodirala ročna bomba. Krik ranjenca je pretrgal temo, raketa je razkvetila čistino. Napadalci so se v naglici umaknili.

Vendar ne vsl. Eden je ostal...

Novega snežga je bilo vedno več. Stirje stražarji, ki so gnali žandarje v ujetništvo, so gazili vedno globlje, čim više so se vzpenjali. Hrup v dolini se je zgubil, bela tišina krog njih je bila od ure do ure popolnješa. Občutek zapuščenosti je naraščal, dokler niso prišli na cilj. Nagnali so žandarje v svilis spati, sami pa so uredili stražo. Pa je bil že Kacijanka zunaj; dolgo si je dal opraviti s cigaretom, kakor da se noče vžgati. Kakor da bi mogel biti ogenjček iz njegovega vžigalnika signal za vesoljno Nemčijo...

»Cigaretro proč in nazaj na svilis!«

Kacijanka se je domačinu, ki mu je to ukazal, samo nasmehnil, češ: reva, kaj boš ti! Pomisli, kdo sem jaz!

Puščino kopito, s katerim ga je domačin pobagal po rebribh, ga je poučilo, da gre tokrat zares. Nemudoma je zginil na svilis. Pa ne za dolgo.

»Fantje, pamet! Spustite nas domov in vrnite orožje in drugo, kar ste vzeli, pa bo še vse dobro. Mi bomo to pozabili, vi pa nočojšnjih dogodkov prav tako ne boste nikjer več spominjali. Glejte, snežga je že več in ob svitu ga bo za cel metter...«

Stražarji so se, prepričani o svoji premoči, spustili v pogovor:

»Konec je s Hitlerjem. Vsa Jugoslavija se je uprla nocoj, po vsej Širni naši deželi nocoj takole stražijo žandarje. Ce jih sploh še stražijo...«

To je Kacijanko vznemirilo. Tudi prostakata sta se primaknili k vratom. Ko bi tle fantje mislili na vsezdajne zares ... Komandir je poprijel za besedo?

»Dobri smo bili z vami in nikomur nismo niti hoteli.«

Bilo bi bolje, če bi močal. Razjarjen je skočil stražar:

»Vaša dobrota... vam jo bom pokazal, vrag!«

Poslej so imeli fantje mir na straži. V svilisih se nihče več ni premaknil. Vendar težko, da je kdo od onih treh spal.

V zasedi ob mostu čez Mlinco so napeto prisluhnili, ko se je na Velikem bregu oglašila strojnica. Spodnji stražar na mostu se je oziral nazaj v temo, tja na ovinek, kjer je pravkar treščila na cesto velika, stara hruška. Noč je napolnila čudna godba: eksplozije bomb in regljanje strojnico, posamezni strelji iz pušk pa cviljenje žag in udarci sekir.

Počasi je streljanje prenehalo, Fantje v zasedi in mala delovna skupina, ki je podirala dreve, so bili čisto odrezani. Prav nič niso vedeli, kako je drugod. Ali so v Mojstrani zavzeli karavilo in razrožili graničarje? Ali je cesta povsod zaprta. Premaknili so svojo zasedo više nad cesto, na stezo, ki vodi h kopalnišču v Mlinci. Še vedno so pričakovali pomoč.

In ko so na Trnovi dolini žarometna znova obsvetili zasnečeno cesto, se jim je v sreči spet zganilo rahlo upanje. Morda pa le prihaja pomoč, morda bodo pa le dobili orožje? Za orožje je vendar šlo!

Vsi uporniki na Dovjem, v Moj-

strani in na Belci skupaj so imeli vsega celih 22 pušk s tistimi vred, ki so jih zaplenili na žandarmiški postaji! In vse te puške so bile tisto noč raztresene po neštih zasedah.

Avto se je ustavil ob prvem drevesu. Razločno so zaslišali glasna nemška povelja. Prvo drevo so Nemci brž razzagali in zapeljali do drugega, ki je hkrati zapiral tudi pot na Dovjem. Ob prizganih reflektorjih so se Nemci pripravili k delu.

Med tem se je zaseda okreplila. Pridružilo se ji je nekaj upornikov, ki so se vračali s ponosenega napada na graničarsko karavilo. Tačko okrepljeni so našli vsebi dovolj poguma, da so se resno bolj od daleč — spoprijeli z Nemci.

Kakov hitro je zagrmel prvi strel, so ugasnili reflektori na cesti in Nemci so začeli neusmiljeno streličati. Kamorkoli, saj niso vedeli, kje je sovražnik. Vendar zagali niso več in med streličanjem posadke s tovornjakom se je leta obrnil. Se dolgo potem, ko so že vozili proti Belemu polju, so Nemci še vedno streličali.

Kaj zdaj? Nihče ni nič vedel.

Čudno gre tale reč... Najbrž se niso upri povod.

Kam zdaj? To je bilo pravo vprašanje o pravem času. Sneg in zima...

Počasi so se umikali proti Karavankam in po Rebru obšli vas. Zdaj je bilo treba na Vrse. Vedno več jih je bilo, več in več, dokler niso bili zbrani vsi, ki so trdno verjeli, da bo ena sama noč zadostovala za osvoboditev izpod tujevskega jarja.

V jutru 17. decembra je uporniška straža pod Karavankami opazovala Nemce, ki so v dolini znotra okupirali vasi, svobodne eno samo noč...

Januarja 1942 so padli v Dragi prvi talci. Med tremi vasmi na Gorenjskem in Mauthausenom ter Dachauom pa se je spleta drobna, krvava vez.

Naše vasi so plačale svoj prvi krvni davek.

V prvem delu sestavka »Ljudska vstaja na Dovjem in Mojstrani«, je prišlo do neljube pomote. Ko pisek opisuje napad na žandarmerijo na Dovjem, omenja Franca Konoblja — Slovenska. Le-ta pa ni bil udeležen v tej akciji, čeprav se je takrat zadrževal na Dovjem; prisoten pa je bil Ivan Vovk, sedanji sekretar Železarne Jesenice.

VIHAR POD TRIGLAVOM

Rišo Milan Batista

Komandant Boris



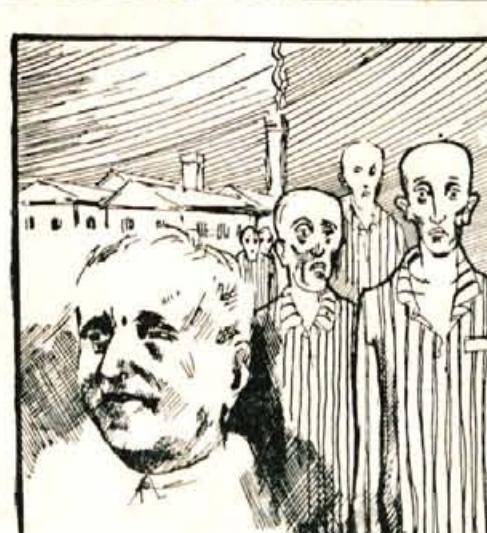
21

Štirje so bili, štirje bratje Žvanji v Spodnjih Gorjah. Poleti enainštiridesetega so vsi štirje odšli v partizane. Prvi, triindvajsetletni Lojze je padel avgusta na Jelovici, ko je Cankarjev bataljon zadel na mnogo močnejšo nemško policijsko enoto in jo razbil. Padlo je okoli trideset Nemcev in trije partizani — med njimi je bil tudi Lojze Žvan iz Gorj.



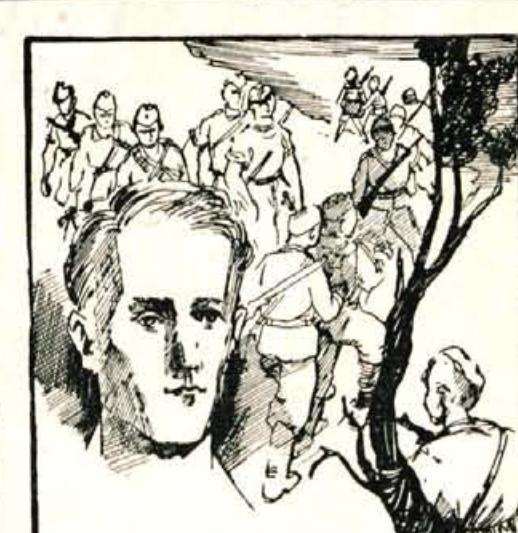
22

Leto dni in še nekaj zatem, 25. decembra 1942, ko je že nekaj dni divljala po Pokljuki huda hajka, so partizani v Jeli postavili zasedo skupini Nemcev, ki se je vračala s Pokljuke. V kratkem boju je padlo precej pollicstov, na partizanski strani pa je padel Jožek, najmlajši od štirih bratov in drugi iz Žvanove družine. Še mrtvega so Nemci prebadali z noži.



23

Njihovega očeta so Nemci kmalu potem, ko so Žvanovi fantje odšli v partizane, aretrirali in odpeljali v taborišče. Umrl je tam. Od fantov pa je doživel svobodo in še zdaj živi edino najstarejši Janez. Tretji brat, Andrej, ki se je po partizansko imenoval Boris, je padel v tisti pomlad, ki je prinesla svobodo: marca 1945. Bil je slaven partizanski komandant.



24

Poleti 1942 je Boris postal komandant gorenjskega odreda. Kadar se je on prikazal v enoti, so borce vedeli, da so pred njimi težke in naporne akcije — ampak tudi sijajne zmage. »Nimate muničije?« jim je govoril. »Nemci je imajo dovolj. Torej nad nje — pa bomo imeli muničijo!« Tako je nekega dne šel tudi v bataljon pod Stolom, ki je že lep čas miroval.

Lani je bilo v Zelzarni na Je- lenj zaradi influence, 1060 zaradi revmatičnih bolezni, 2.141 zaradi bolezni dihal, 55 zaradi pljučne tuberkuloze, 1.358 zaradi bolezni prebavnih organov in 761 zaradi bolezni kože. V tem letu je bilo 1710 obratnih in 172 prometnih nezgod ter 90 zlonamernih poškodb. Lani se je število nezgod v primeri z letom 1956 (ko jih je bilo 1.995) precej zmanjšalo.

Namakanje pustinje z morsko vodo

Eden glavnih ekonomskih problemov v Izraelu je pomanjanje vode. Zato ni čudno, če v tej državi na vse mogoče načine poskušajo, da bi stanje v tem pogledu popravili.

Na podlagi uspešnih poskusov izraelskega znanstvenika dr. Huga Bojka se odpirajo nove možnosti za obdelovanje pustinje s pomočjo namakanja z morsko vodo. Dr. Bojka trdi, da mu je uspelo vzgojiti precej rastlin na neplodnih tleh, ki jih je z morsko vodo pretvoril v plodna.

Uspeh njegovega poskusa je rezultat posebnega namakanja, ki se ga je na poslužil, in posebne izbire rastlin. Vodo je polival direktno nad rastlinami, da je prodrala globlje v tla in da so zgornje plasti zadržale manj soli. Z izbiro rastlin s kratkimi koreninami, ki absorbujejo vodo samo iz zgornjih plasti zemljišča, je dosegel, da je največja kolica soli v zemlji ostala izven njihovega dosegca.

Nekatere vrste žitaric, sladkorna pesa in bomba so samo nekatere izmed približno 200 rastlin, ki se po metodi dr. Bojka lahko na ta način z uspehom vzgajajo. Zanimivo je, da ima na ta način vzgojena sladkorna pesa večji odstotek sladkorja kot pesa, ki je zrasla na zem-

Ijišču, namakanem z navadno (tako imenovano sladko) vodo.

Dr. Bojko je delal tudi druge poskuse in dokazal, da se neplodna tla pustinje Negev dajo spremeni v pašnike, na katerih bi mogli gojiti tisoče in sto tisoče glad živine. Dr. Bojko je tudi ugotovil, da z namakanjem pustinje z morsko vodo moremo vzgojiti celo več hrane za živilo kot z namakanjem z navadno vodo. Znanstvenik je mnenja, da bi se skoraj pol milijona hektarov neplodne in kamnitne zemlje v pustinji Negev moglo spremeniti v zelenje pašnike.

Po drugi strani poskušajo, da bi se s pomočjo cistern in kanalov ohranila voda, ki pada v obliki dežja. Ta način so svoj čas uporabljali poljedelci na tej zemlji, ki je bila takrat res zelo plodna. S tem ciljem bo prof. Evenari preživel dve leti v pustinji Negev, kjer bo — v bližini ruševin nekega starega bizantskega gradu — uredil svojo farmo, ki jo bo namakal na zgornj omenjeni način.

Kaj vse so znanstveniki raziskovali v tem času? Spremembe na Soncu, ki so v

Človekove meje se širijo

Lepi uspehi sodelovanja znanstvenikov v mednarodnem fizikalnem letu - Velikih napak na geografskih kartah ne bo več - Gorovja tudi v notranjosti Zemlje

Ze od samega začetka civilizacije so se ljudje bali neznanega. Hoteli so vedeli, kaj je za gorami, za horizontom, kaj na oni strani morja. Že stoletja in tisočletja človek raziskuje svojo Zemljo od pola do pola, kroti divjino in ustvarja države. Njegov ustvarjalni duh odkriva načine in sredstva za raziskovanje novega, neznanega, radovednost in želja po znanju ga je privela tako daleč, da je danes na zemeljski površini že malo nepoznanega.

Ker pa je na geografskih kartah kljub temu ostalo še nekaj neraziskanih krajev, je človek obstal pred njimi, da se ozre okoli sebe — da z novo radovednostjo pregleda svoj mali planet, ki drvi skozi neskončnost, skozi prostor brez meja, in da si postavi vprašanja, ki terajo odgovor. Kako v resnicu izgleda njegov planet? Koliko ga on resnično pozna? Kaj lahko naredi, da bi se bolje znašel v svoji fizični sredini? Kaj še lahko izvede v svetu in kako bi mu to znanje lahko koristilo, da se dvigne v vsemirje in da v njem odpre nove meje?

Znanstveniki vsega sveta so se združili, da bi skupno raziskali Zemljo in atmosfero okoli nje. V toku osemnajstmesecnega Mednarodnega geofizikalnega leta od 1. julija 1957 do 31. decembra 1958 so sodelovali znanstveniki vseh držav, da bi spoznali več o pojavih in zakonih narave. Mednarodno geofizikalno leto se bliza kraju, preteklo pa bo še nekaj let, da bodo vsi podatki zbrani in znanstveno obdelani.

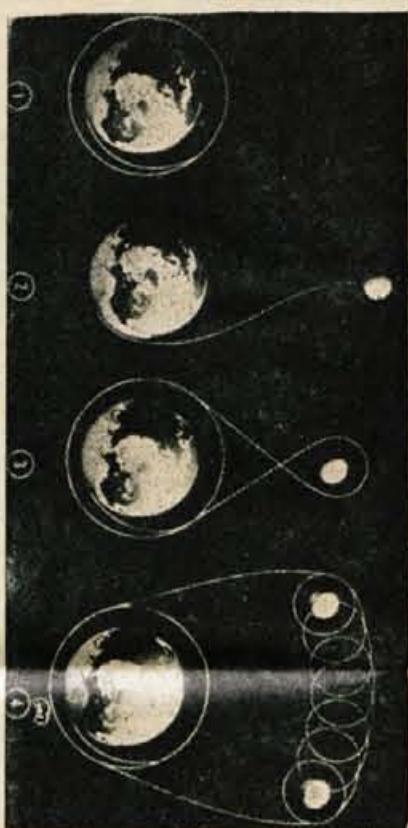
Računajoč na rezultate, ki jih bo dalo 29 držav, pričakujejo znanstveni sodelavci Mednarodnega geofizikalnega leta, da bodo lahko sestavili precej točnejšo kartu sveta. Njihov cilj je, da odredijo položaj vsakega kraja na Zemlji in da pri tem napaka ne bo večja kot 27 m. To bi predstavljalo velik napredok, ker je današnja razlika precej večja. S tem pa ne bo zadovojeno samo znanstveni radovednosti, ampak so zato tudi drugi razlogi. Velik del današnjih plovil ladij ali letal zavisi od električnih signalov iz baze. Ti signali pa morajo temeljiti na točnih kartah. Signali, ki jih oddajajo ladjam ali letalom, so zelo važni, na primer pri reševanju ponesrečencev. Ce ladja ali letalo, ki gre ponesrečencem na pomoč, le za nekaj kilometrov zgreši pot, je življenje teh ljudi na kocki.

Znanstveniki tudi upajo, da bodo s pomočjo teh merjenj ugotovili, ali se kontinenti med seboj oddaljujejo ali približujejo in ali je Antarktika nekdaj ležala na toplejši geografski širini.

Clovek je že od nekdaj mučila radovednost, da bi vedel, kaj leži globoko v Zemlji — tež krogli iz kamena in kovin, ki se vrli z veliko hitrostjo in na kateri živimo. Seismologi 50 držav, ki sodelujejo v Mednarodnem geofizikalnem letu, zbirajo podatke, da bi zvezeli nekaj več o

strukturi Zemlje. Ugotovili so, da v raztopljeni žareči notranjosti Zemlje lebde prave planine, ki so podobne lednim goram.

Cloveku je bil svet, v katerem živi, vedno zanimiva uganka. Vedno je poskušal, da razreši tajnosti sonca, vetra, morja, zemeljskih potresov, lednikov, topota itd. Razne države so sodelovalo že v prvem Mednarodnem polarinem letu 1882/83 in potem v drugem 1932/33, ko so raziskovali meteorologijo, magnetizem in polarno svetlobno. Mednarodno fizikalno leto 1957/58, ki je že tretje po vrsti, pa se je pričelo ravno v času, ko je prišlo do vavnih sprememb na Soncu in kô je bila atmosfera pod vplivom velikih magnetnih in električnih motenj.



Gornje slike prikazujejo vrsto raketenih izstrelkov na Mesec, ki jih pripravljajo v ZDA:

1. Današnji sateliti predstavljajo prvi korak. Rakete dosežejo velike brzine in lahko zapustijo zemljino atmosfero.

2. Prva raka bo poletela na Mesec brez posadke.

3. To je bolj komplikirano potovanje raket, ki kroži okoli Zemlje, potem okoli Mesece in se spet vrne na Zemljo.

4. To je najugodnejša pot za pridobivanje znanstvenih podatkov, le da jo je najteže realizirati.

ZADIMILOSTI

PREVAJANJE Z ELEKTRONSKIMI MOŽGANI

Kalifornijska Univerza gradit, ki bo s pomočjo elektronske opreme prevajal rusko tehnično literaturo in to po polovico nižji ceni, kot če bi jo prevajali poklicni prevajalci. Najprej bodo prevedli knjige o biokemiji.

SPOMINI BIVŠEGA PREDSEDNIKA BRITANSKE VLADE EDENA
Londonski časopis »Times« je za 100.000 funtsterlingov od kupil pravico objavljanja spominov bivšega predsednika britanske vlade Anthony Edena. Kaže pa, da bo imel »Times« pri tem izgubo, ker se tuji izdajatelji za to ne zanimajo v toliki meri, kot so pričakovali.

ZNAMKE Z RAZLIČNIM OKU- SOM IN VONJEM

Minister pošte boniske vlade se je odločil, da bo v prihodnje lepilo na znamkah v Nemčiji imelo okus in vonj po različnem sadju, ki ga imajo potrošniki posebne radi.

OTROKU JE IME »HIROŠIMA«

Neki mladi zakonski par v zahodni Poljski se je odločil, da dà svojemu otroku ime Hirošima — v čast žrtv prve atomske bombe. Ker poljski običaj zahteva, da imajo otroci imena krščanskih svetnikov, je uslužbenec matičnega urada nekaj časa okleval, končno pa je le zapisal ime, ki ga je zahteval oče.

Vlak je bil nabito poln mornarjev, vojakov in letalcev. Prehod na hodnikih ni bil možen, ker so ljudje ležali na tleh, med nogami potnikov, ki so stali. Neznosno je zaudarjalo po potu. V sprednjem delu je napolnilo en kupe okrog 20 francoskih delavcev, ki so šli domov na dopust, čepeli zdaj drug na drugem in sedeli celo v mrežah za prtljago. Pomisli sem na Goebbelsovo propagando, ki je še zmeraj govorila o čudovitih razmerah in redu v Rajhu; na plakate, ki so kazali srečne Francoze, kako potujejo v razkošnih vagonih prvega razreda ali kako natakarji čakajo v jedilnih vozovih nanje, da bi naročili svoje najljubše pivo. Tu je bila resničnost in razočaranje se je risalo na sleherinem obrazu, razen če ta ni bil zavoljo trpljenja brezizrazen.

Za našo družbo so bila rezervirana mesta v spalnem vagonu, in preden smo šli spat, smo sedeč na svojih posteljah osušili še zadnjo steklenico. Padalski kapetan nas je zabaval s kramljanjem o svojih izvidniških poletih nad Londonom in z uživanjem opisoval ogenj in razdejanje, ki ga je videl. Brž ko bo opravil svoje v zvezi z mojim pristankom v Angliji, je pravil, bo šel na dopust in se oženil. Obljubil sem mu, da mu bom čestital po radiu.

Pomenek se je zasukal na zamude vlakov in začeli smo staviti, koliko se bo zakasnili naš vlak. Zavezniško bombardiranje je leta 1944 napravilo precejšen nered v nemškem prometu. Na tej progi, Berlin—Pariz, so bile sedem in več urne zamude nekaj običajnega. Bilo je očitno drugače kakor 1942, ko so se nemški železničarji ustili s svojo točnostjo. Opazil sem škodo na železniških postajah, mimo katerih smo se vozili; na strehah so zjale velikanske luknje, vdolž proge so ležali zbombardirani vlaki in bombni llijaki, kar vse je zbujalo ob pridušeni luči postajnih svetilk občutke hude more.

Ko smo naslednjega dne sem sedel na postdamski postaji v vlak za Pariz v družbi von Grunena, Stubeja, kapetana padalcev, ki naj bi pripravil moj pristanek v Angliji, in dveh letalskih častnikov.

Sicer pa je bil Berlin leta 1944 pravi babilonski stolp sprtič številnih tujih delavcev ter zavezniških in kvislinskih vojakov. V U-Bahnu, ki je podoben podzemeljski železnici v Londonu, si slišal vse jezikе razen morda angleškega. Prevladovale so: francoščina, italijanščina, danščina in finščina. To so bili delavci, poslani v Nemčijo na prisilno delo. Bili so videti nesrečni in lačni — zakaj če francoski delavci v železniškem vagonu ne govore med seboj, potem so v resnici nesrečni.

Vsi preprosti ljudje, Nemci ali tuji, so bili videti izčrpani. Bili so na koncu moči in se niso zmenili zato, da je bil propad že čisto blizu.

Nato sta oba začela kričati drug na drugega, francoski vratarji pa so ju cinično gledali. Kapetan je srdito protestiral, češ da je on letalski častnik in da nima von Grunen nobene pravice, da bi mu sodil.

Naposled je le prispeval avto. Vsi so šoferja poštreno ozmerjali, nato pa smo se odpeljali v hotel Ambassador na Boulevard Haussmann, kjer sva s Stubejem stanova na isti sobi. Von Grunen je bil še vedno razdražen, ostali pa smo malo pili in se zato bolje počutili. Naslednje jutro sem se sprehabal po Champs-Elysees. V zraku je bilo čutiti pomlad. Ljubke Parizanke so hodile mimo in se majale kakor cvetje v soncu in vetrku. Moda posebne vrste, izzivnost in ljubost Francozinja v tistih dneh, vse to je bilo, zdi se mi, odsev razpoloženja, ki je plamenelo tudi v najbolj mračnih dneh francoskega glavnega mesta. Kazno je bilo, da je kljubovanje okupatorju na spomlad še zlasti prišlo do izraza. Pariz! Sedel sem na klopi in občudoval to krasoto. Še rumenkasto zeleno uniforme štabov, ki so se tam šopirili, niso mogle zmanjšati veličastnosti razgleda s Slavoloka zmage.

DOMISLICE

- Ce bi bili brez napak, ne bi s toliko nasmado stikali za njimi pri drugih. (Baudlaire)
- Iskanje lepote je dvoboj, kjer umetnik kriči od groze, preden podleže. (Baudlaire)
- Vsi imamo dovolj moči, da prenesemo tuje slabosti.
- Da prenesemo srečo, je treba večjih vrlin kot da prenesemo nesrečo.
- Nemogoče se je upreti naravi. Močnejša je od najmočnejšega človeka. (Picasso)
- Kdor pozabi svoje napake, postane predzren.
- Izobrazba je srečemu v okras, ne srečemu zavetje.
- Lenhu je bolezen praznik, ker mu ni treba delati. (Antifon)
- Zivljenje ne moreš postaviti nazaj kakor figuro pri Šahu. (Antifon)

FRANK OWEN: EDDIE CHAPMAN PRIPOVEDUJE

Sicer pa je bil Berlin leta 1944 pravi babilonski stolp sprtič številnih tujih delavcev ter zavezniških in kvislinskih vojakov. V U-Bahnu, ki je podoben podzemeljski železnici v Londonu, si slišal vse jezikе razen morda angleškega. Prevladovale so: francoščina, italijanščina, danščina in finščina. To so bili delavci, poslani v Nemčijo na prisilno delo. Bili so videti nesrečni in lačni — zakaj če francoski delavci v železniškem vagonu ne govore med seboj, potem so v resnici nesrečni.

Vsi preprosti ljudje, Nemci ali tuji, so bili videti izčrpani. Bili so na koncu moči in se niso zmenili zato, da je bil propad že čisto blizu.

Dobil sem navodila glede raznih poslov, ki naj bi jih opravil v Angliji in tako je bilo moje bivanje v Berlinu pri kraju. Zdaj sem za gotovo vedel, da nameravajo Nemci uporabiti novo težko orožje in bil sem precej prepričan, da je eno izmed teh orožij z zrakom napolnjeno letalo, drugo pa po radiu voden raketna.

Naslednjega dne sem sedel na postdamski postaji v vlak za Pariz v družbi von Grunena, Stubeja, kapetana padalcev, ki naj bi pripravil moj pristanek v Angliji, in dveh letalskih častnikov.